

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 82

Archeologienota Meersstraat 10 te Gijzegem (Oost-Vlaanderen).

DE SMAELE BART, PIETERS HADEWIJCH, VAN DEN BERGHE
KATRIEN & BENJAMINS MATTHIAS

GO! SAMEN LEREN
SAMENLEVEN

Colofon

Uitgever	ADEDE bvba
Jaar van uitgave	2016
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	Bart De Smaele, Hadewijch Pieters, Claeys Simon
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bvba.

Inhoudsopgave

1	Administratieve fiche	- 5 -
2	Bureauonderzoek	- 11 -
2.1	Archeologische voorkennis	- 11 -
2.2	Doel van het onderzoek	- 11 -
2.3	Huidige situatie projectgebied	- 12 -
2.4	Beschrijving geplande werken.....	- 12 -
2.5	Randvoorwaarden	- 14 -
2.6	Werkwijze.....	- 14 -
3	Assessmentrapport.....	- 19 -
3.1	Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied.....	- 19 -
3.2	Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied	- 22 -
3.2.1	Tertiair geologisch	- 22 -
3.2.2	Quartair geologisch	- 24 -
3.2.3	Bodem	- 25 -
3.2.3.1	Bodemtype	- 25 -
3.2.3.2	Potentiële bodemerosie.....	- 27 -
3.2.3.3	Bodemgebruiksbestand.....	- 28 -
3.2.3.4	Gewestplan.....	- 29 -
3.3	Historische situering van het onderzoeksgebied	- 30 -
3.3.1	Algemene historische situering	- 30 -
3.3.2	Historisch kaartmateriaal	- 32 -
3.3.2.1	Cartes des Pays-Bas, Fricx (1712)	- 32 -
3.3.2.2	Militaire Ferraris-kaarten (1771-1778).....	- 33 -
3.3.2.3	Atlas der Buurtwegen (1841) & Cartes Topographiques de la Belgique (1846-1854) .	- 34 -
3.3.2.4	Popp-kaarten (1842-1879)	- 36 -
3.3.2.5	Luchtfoto's (1971; 1979-1990; 2000-2003 & 2015)	- 37 -
3.4	Archeologische situering van het projectgebied.....	- 40 -
3.4.1	CAI 158281	- 41 -
3.4.2	CAI 158284	- 41 -
3.4.3	CAI 158282	- 41 -

3.4.4	CAI 158283	- 42 -
3.4.5	CAI 158285	- 42 -
3.4.6	CAI 31964.....	- 42 -
3.4.7	CAI 1118.....	- 42 -
3.4.8	CAI locatie 37001.....	- 42 -
3.5	Besluit.....	- 43 -
3.6	Besluit breed publiek.....	- 44 -
4	Bibliografie.....	- 45 -
5	Lijst van plannen.....	- 46 -
6	Lijst van figuren	- 48 -

1 Administratieve fiche

Projectcode	2016I142
Site	Gijzegem – Meersstraat 10
Projectsigle ADEDE	GIJ-MEE
Ligging	Meersstraat 10 9308 Gijzegem
Bounding Box	Punt 1 (NO): X: 127877,578m Y: 186334,688m Punt 2 (ZW): X: 128102,642m Y: 186118,937m
Topografische kaart	Zie plannr. 1 (cf. infra)
Kadaster	Afdeling 6, Sectie A, nr. 167/b Zie plannr. 3 (cf. infra)
Soort onderzoek	Bureauonderzoek - Archeologienota
Opdrachtgever	GO!-Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap, Afdeling Infrastructuur Willebroekkaai 36 1000 Brussel
Aard van de vervolgwerven	Slopen van 2 bestaande gebouwen en een nieuw te bouwen klassenblok
Uitvoerder	ADEDE bvba
Erkenningsnummer ADEDE bvba	2015/00058
Erkend archeoloog	Bart De Smaele 2015/00070
Tijdelijke bewaarplaats archief	ADEDE bvba
Bibliografische referentie	De Smaele B., Pieters H., Van Den Berghe K. & Benjamins M., 2016, Archeologienota Meersstraat 10 te Gijzegem (Oost-Vlaanderen), ADEDE Archeologisch Rapport 82, Gent.
Grootte projectgebied	17 335m ²
Periode uitvoering	September-november 2016
Thermen thesaurus Onroerend Erfgoed	Bureauonderzoek, archeologienota, vervolgonderzoek

Verstoorde zones	Plannr. 29 (cf. infra)
------------------	------------------------

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

Gijzegem - Meersstraat

Plannr. 1
Onderzoeksgebied op topografische kaart

2016I142

Digitaal aangemaakt 28/09/2016

1:4.000 ©NGI

Legende

 Projectgebied

Gijzegem - Meersstraat

Plannr. 2
Onderzoeksgebied op orthofoto

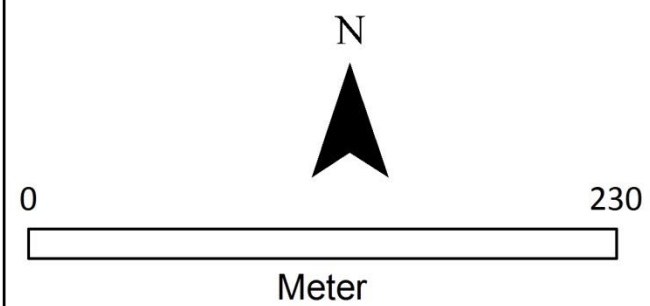
2016I142

Digitaal aangemaakt 28/09/2016

1:3.000 ©AGIV

Legende

 Projectgebied

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

Gijzegem - Meersstraat

Plannr. 3
Onderzoeksgebied op kadasterkaart

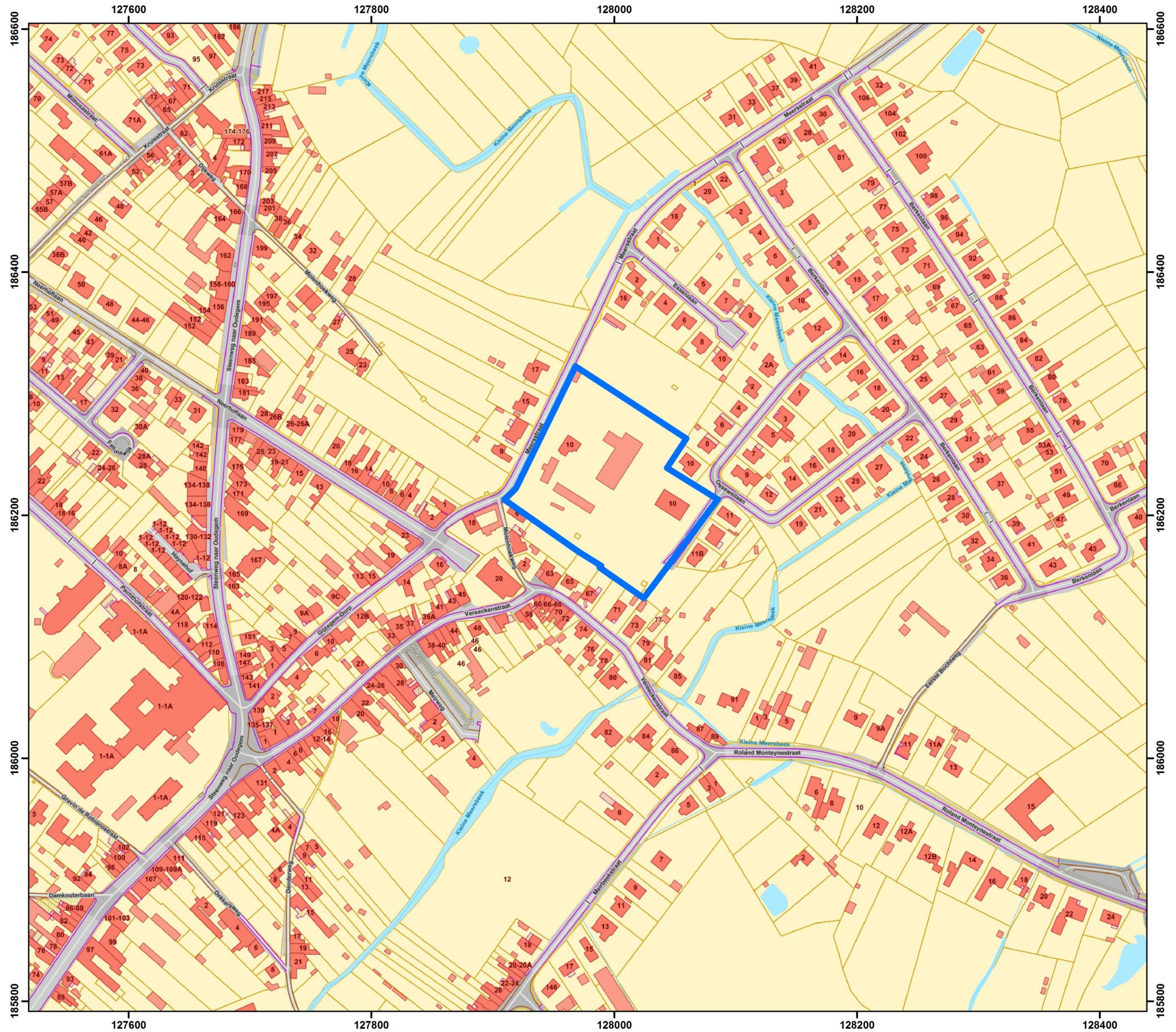
2016I142

Digitaal aangemaakt 28/09/2016

1:3.000 ©AGIV

Legende

 Projectgebied

GIJZEGEM - MEERSSTRAAT

Plannr. 29
Verstoorde zones.

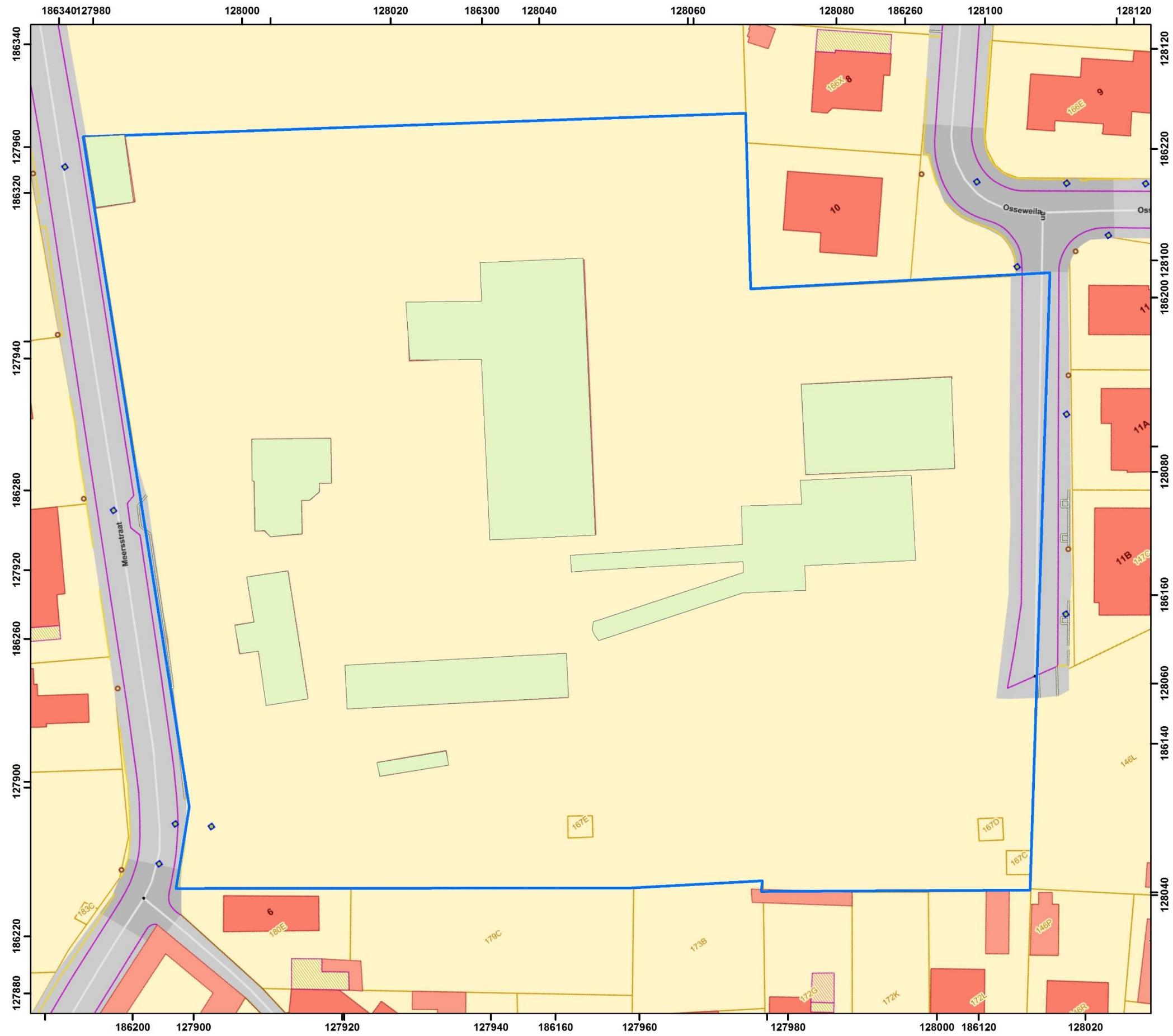
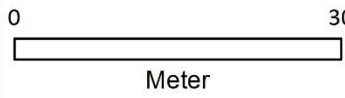
20161142

Digitaal aangemaakt 14/11/2016

1:600 © AGIV

Legende

- Projectgebied
- Verstoorde zones
- Verstoringsdieptes
Onbekend

2 Bureauonderzoek

2.1 Archeologische voorkennis

Binnen het onderzoeksgebied werd tot op heden nog geen voorgaand archeologisch onderzoek uitgevoerd. Er zijn echter wel enkele CAI (Centraal Archeologische Inventaris) meldingen in de onmiddellijke omgeving van het projectgebied. Deze zullen uitgebreid besproken worden in §2.4. *Archeologische situering van het onderzoeksgebied.*

2.2 Doel van het onderzoek

Deze archeologienota werd opgesteld naar aanleiding van de aanvraag tot het bekomen van een stedenbouwkundige vergunning voor de bouw van een nieuw klassenblok in Gijzegem (Oost-Vlaanderen). Het doel van deze nota is na te gaan welke archeologische waarden zich bevinden binnen het projectgebied en in welke mate deze bedreigd worden om aldus te bekijken of deze bewaard kunnen blijven in situ, of ex situ wanneer deze onomkeerbaar vernietigd dreigen te worden.

Deze archeologienota betreft een bureaustudie waarbij een inschatting wordt gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied en dit op basis van gekende gegevens uit bodemkaarten, cartografische en historische bronnen, alsook eventueel gekend archeologisch onderzoek binnen/in de nabijheid van het projectgebied. Op basis hiervan zal een plan van maatregelen opgesteld worden voor eventueel verder archeologisch onderzoek.

Volgende onderzoeksvragen worden in deze archeologienota behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied?
- Zijn er archeologische sites met relevante cultuurhistorische waarde gekend op of in de omgeving van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde het historisch landgebruik van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde de historische bebouwing van het onderzoeksgebied?
- Wat is de potentiële impact van de geplande werken op het cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed?

2.3 Huidige situatie projectgebied

Het onderzoeksgebied betreft een schooldomein voor kleuter- en lager onderwijs dat op het Gewestplan voor een deel binnen de grenzen van een 'gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut' gelegen is en voor een deel in 'woongebied'. Het is een groen domein met bomen, struikgewas en grasvelden. Er is tevens een kleine kinderboerderij aanwezig. Op het terrein staan een oude herenwoning en vijf laagbouwvolumes. Tussen de gebouwen bevinden zich de speelplaatsen. De gebouwen zijn niet fysiek verbonden met elkaar. In het noorden bevindt zich het kleinste gebouw op het terrein, namelijk G41 dat een oppervlakte beslaat van 78,38m². Daarachter ligt de kinderboerderij en de oude herenwoning (G40) met een oppervlakte van 157,55m². Aan de westkant van het terrein liggen paviljoenen G01 en G02 met een respectievelijke oppervlakte van 172,16m² en 232,67m². In het noordoosten bevindt zich het grootste gebouw van het terrein (G04) dat 878,93m² groot is. In het zuidoosten ligt G03 (382,84m²). Het zuiden en zuidwesten van het gebied bestaat vooral uit grasvelden met bomen en struikgewas. Vermeldenswaardig is het hoogteverschil tussen het noordelijk en het zuidelijk gedeelte van het projectgebied: gebouw G03, het voetbalveld en de zandbank bevinden zich in een zone die 0,80m lager ligt.

Voor een inplantingsplan van de bestaande toestand wordt verwezen naar plannr. 4 (cf. infra).

2.4 Beschrijving geplande werken

Op de scholencampus worden 2 paviljoenen met leslokalen (G01 & G03) afgebroken. Het zijn verouderde laagbouwvolumes die niet meer voldoen aan de vooropgestelde fysische normering. Er wordt een nieuwbouwvolume met 1 bouwlaag opgetrokken voor het onderbrengen van 4 leslokalen, een samenleefruimte en een sanitair blok. Dit gebouw wordt grotendeels boven het bestaande maaiveld gerealiseerd. Het maaiveld wordt blijkens de plannen opgehoogd met ruim 60cm aan de zuidoostkant van het gebouw. Alleen de funderingssleuven worden in het maaiveld ingegraven (ruim 90cm aan de noordwestzijde en 35cm aan de zuidoostkant). Pas wanneer de nieuwbouw klaslokalen zijn afgewerkt, zullen de twee bestaande gebouwen worden gesloopt. Gebouw G01 is 172,16m² en bevindt zich in het noordwesten van het terrein, gebouw G03 is 382,84m² en ligt in zuidoostelijke richting.

Er wordt tevens een nieuwe hellingsbaan bestaande uit een waterdoorlatende verharding aangelegd die in verbinding staat met de bestaande gebouwen. Voor de aanleg hiervan wordt het maaiveld gedeeltelijk opgehoogd en gedeeltelijk afgegraven over een oppervlakte van bijna 180m² om een gelijkmatige hellingshoek te bekomen. De maximale afgravingsdiepte bedraagt 60cm.

Ook wordt er een waterdoorlatende verharding van 273,49m² aangelegd als speelplaats aan de noordoostelijke zijde van het nieuwe gebouw). Hiervoor worden de bestaande speelplaats en zandbak verwijderd. De oppervlakte van de te verhogen of verlagen grond hiervoor is nog niet bepaald omdat deze afhankelijk is van het huidige maaiveld. Het terrein waar het om gaat, met een oppervlakte van ruim 700 m² staat aangeduid op de plannen.

Er zal over de hele te bebouwen en aan te leggen zone 0,10m zoden worden weggehaald en ook 0,25m teelaarde worden afgegraven. Om een min of meer waterpas speelterrein rond de nieuw te bouwen lokalen te realiseren, wordt het hoogteverschil in het terrein opgevangen door een lage betonwand te gebruiken als keermuur aan de noordwestzijde. Ten behoeve van de aanleg van de keermuur wordt een sleuf met een diepte (afhankelijk van de locatie op het terrein) van maximum 1,60m en een breedte van ongeveer 1,80m uitgegraven voor de verankering. Dit komt neer op een oppervlakte van ongeveer 50m². De grond tussen de keermuur en het nieuwe gebouw wordt afgegraven tot op maximum 50cm diepte. Ten behoeve van de veiligheid wordt een draadafsluiting met haag van 1,20m hoogte rondom de aan te leggen speelplaats voorzien.

Eveneens zullen 2 bestaande stookolietanks die zich ondergronds bevinden verwijderd worden. In het bestaande gebouw wordt er ook een nieuwe waterhydrant (brandkraan) geplaatst. Voorts wordt een regenwaterput geplaatst van 15000l (27m³). Deze heeft een diameter van 3,5 meter en een hoogte van 1,93m. De put moet in ieder geval 30cm onder het maaiveld worden geplaatst. Tenslotte wordt er aan de noordoostzijde van de nieuwbouw een ondergrondse infiltratievoorziening aangelegd met een oppervlakte van 17,40 op 0,60m die op een diepte van 1,5m onder het maaiveld komt te liggen. Om deze aan te leggen zal een grotere oppervlakte ontgraven moeten worden.

De uitgravingen voor leidingen en rioleringen houden rekening met de vereiste hellingen en de nodige werkruimte. De breedte aan de basis van de sleuven is minstens gelijk aan de leidingdiameter verhoogd met 40cm en garandeert een gemakkelijke uitvoering en controle.

Het niveau van een deel van het bestaande terrein wordt aangepast en een deel wordt verhoogd. Deze aanvullingen gebeuren -volgens noodzaak- handmatig of machinaal en tot op het vooropgesteld afwerkingspeil. Naargelang het aanvullingsmateriaal en het materieel worden de ophogingen daarbij met de meeste zorg uitgevoerd in horizontale lagen van maximaal 20 à 30cm. Voor een inrichtingsplan van de geplande toestand wordt verwezen naar plannr. 5 (cf. infra). De totale zone waarin verstoringen gepland zijn heeft een oppervlakte van ca. 1688m² en staat aangeduid op plannr. X. Binnen het gebied waar verstoringen gepland zijn, zijn enkele bestaande verstoringen terug te vinden (verharding + deel van reeds bestaand gebouw). De totale oppervlakte van deze verstoringen beslaat slechts 17% van het toekomstig verstoord gebied. Hieruit kan afgeleid worden dat 83% ofwel 1411m² aan geplande verstoringen zal plaatsvinden in voorheen mogelijk onverstoord grond. Of deze gronden al dan niet

reeds verstoord werden door middel van afgraving of werden aangevuld met externe grond dient nagegaan te worden aan de hand van een landschappelijk bodemonderzoek (booronderzoek).

2.5 Randvoorwaarden

Hoewel bepaalde delen van het terrein op heden verhard zijn zal eventueel (uitgesteld) vooronderzoek met ingreep in de bodem zich beperken tot de onverharde delen van het onderzoeksgebied. De boringen worden strategisch ingepland zodat er voldoende dekking van het terrein is om het onderzoeksdoel te bereiken maar de onverharde zones vermeden worden. Op deze manier is mechanisch (voor)boren of voorafgaandelijk verwijderen van de verharding hier niet van toepassing.

2.6 Werkwijze

Dit bureauonderzoek heeft tot doel de aanwezigheid en de bewaringstoestand van de archeologische resten binnen het projectgebied in te schatten, alsook de impact van de geplande werken op het aanwezige archeologische erfgoed. Op basis van de verworven kennis kunnen concrete aanbevelingen geformuleerd worden voor een eventuele verder prospectie-/opgravingsstrategie. De archeologische verwachting van het projectgebied wordt gebaseerd op gekende geologische, landschappelijke, archeologische, historische en geografische bronnen. Hiervoor wordt beroep gedaan op gekende literatuur, de Centraal Archeologische Inventaris, het Geoportaal van Onroerend Erfgoed en de Databank Ondergrond Vlaanderen. Dit alles wordt vervolgens samengelegd met topografische kaarten, recente luchtfoto's, kadasterkaarten en plannen van de gekende/geplande toestand.

Overzicht geconsulteerde kaarten:

- Onderzoeksgebied:
 - Inplantingsplan huidige toestand
 - Grondverzetsplan met geplande toestand
- Geografische/geo (morfo)logische en bodemkundige situering:
 - Topografische kaart
 - Orthofoto
 - Kadasterkaart
 - Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen
 - Vlaamse Hydrografische Atlas
 - Tertiair geologische kaart
 - Quartair Geologische kaart
 - Bodemtypekaart Vlaanderen
 - Potentiële bodemerosiekaart

- Erosiegevoeligheidskaart
- Bodemgebruiksbestand
- Gewestplan
- Historische situering:
 - Fricx kaart 1712
 - Militaire kaart van Ferraris, 1777
 - Atlas der Buurtwegen, 1841
 - Vandermaelen kaarten 1846-1854
 - Popp-kaart 1842-1879
 - Luchtfoto's 1971, 1979-1990, 2012
- Archeologische situering:
 - Geoportaal Centraal Archeologische Inventaris

GIJZEGEM - MEERSSTRAAT

Plannr. 4
Inplantingsplan.

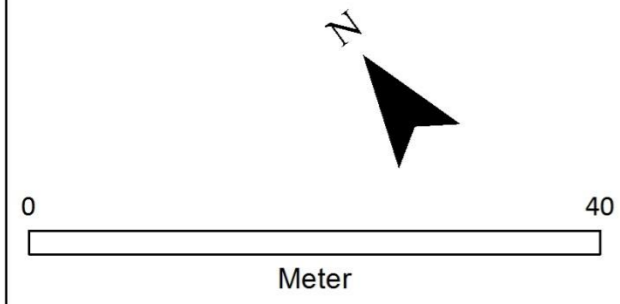
20161142

Digitaal aangemaakt 14/10/2016

1:524 © GO!

Legende

- Projectgebied
- TAW (m)

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

GIJZEGEM - MEERSSTRAAT

Plannr. 5
Inrichtingsplan.

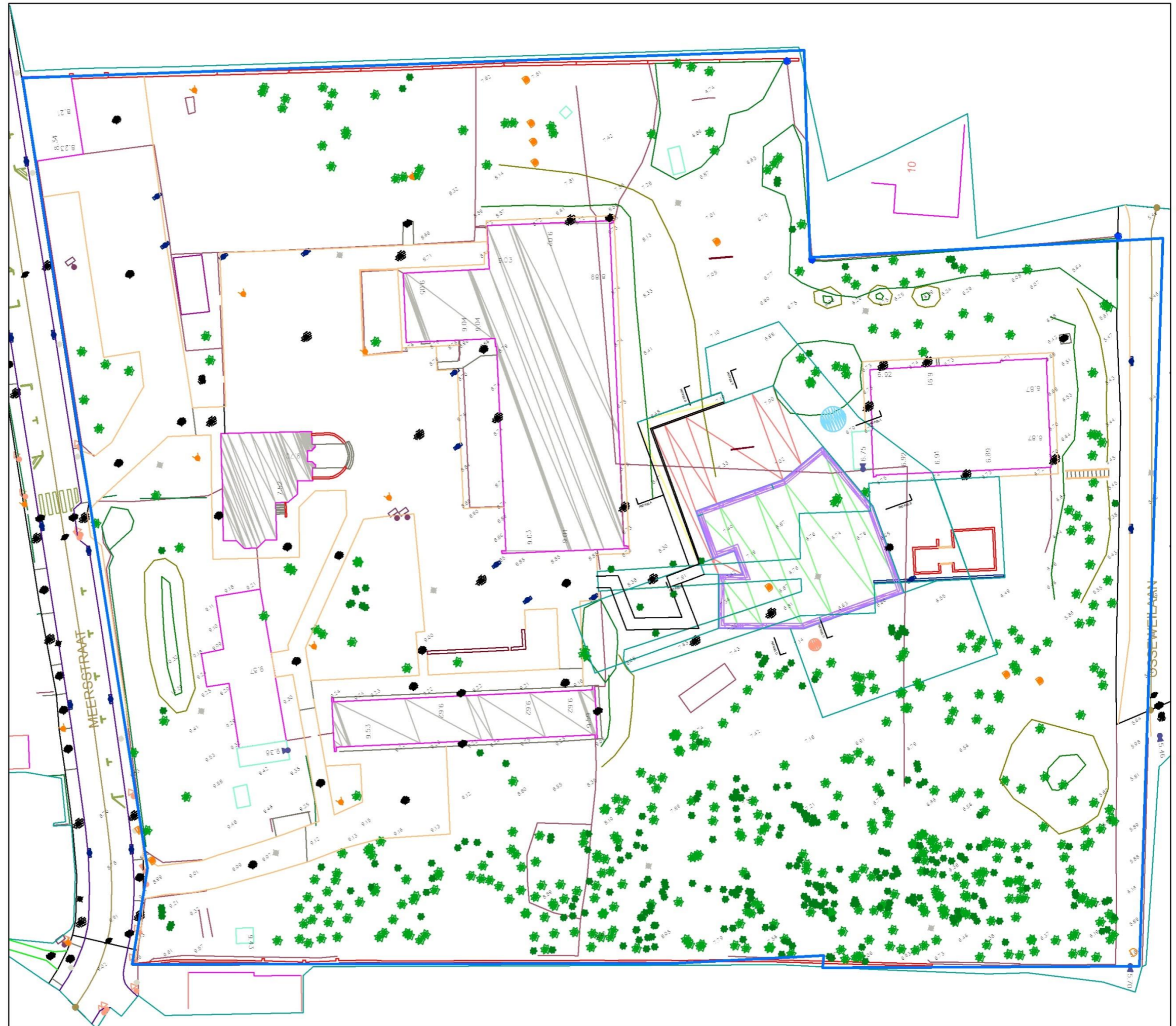
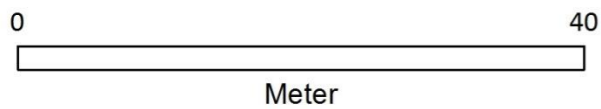
20161142

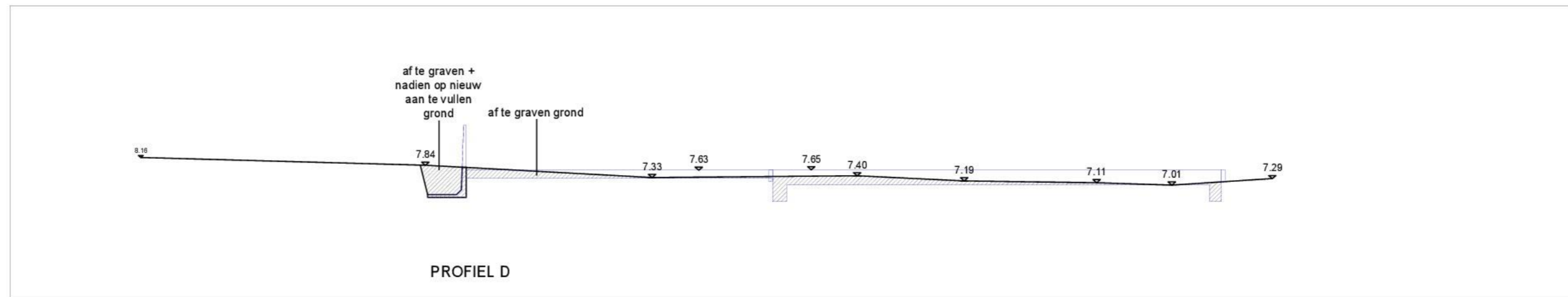
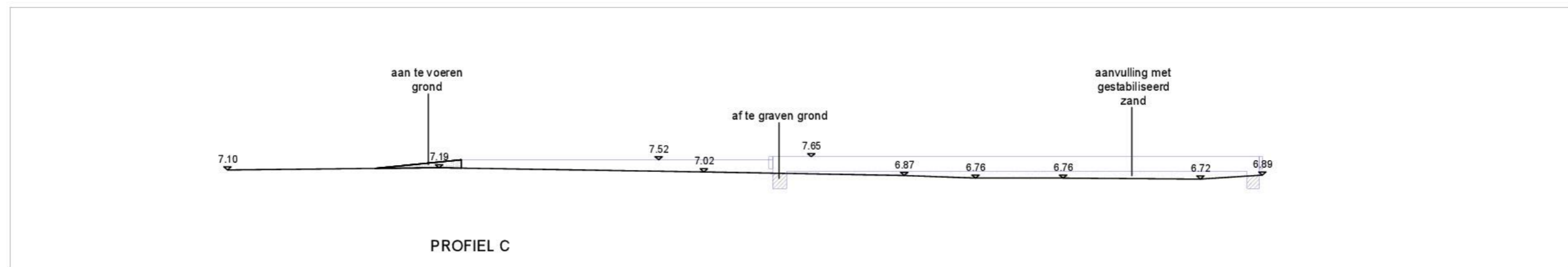
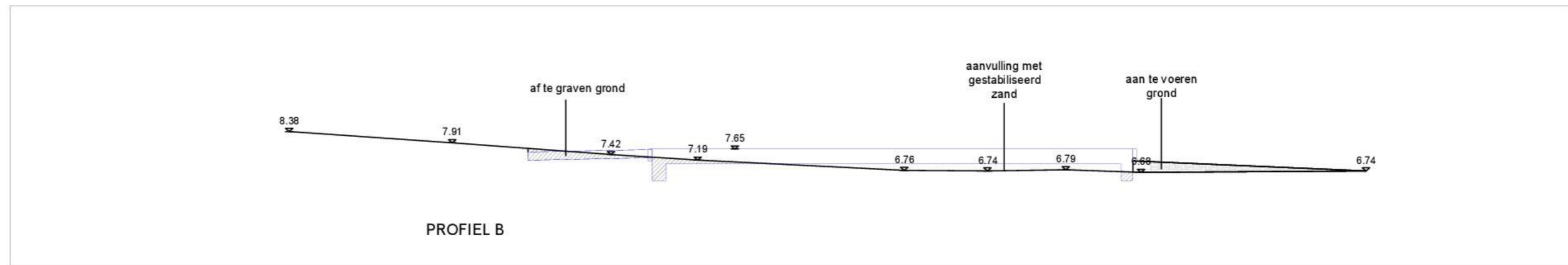
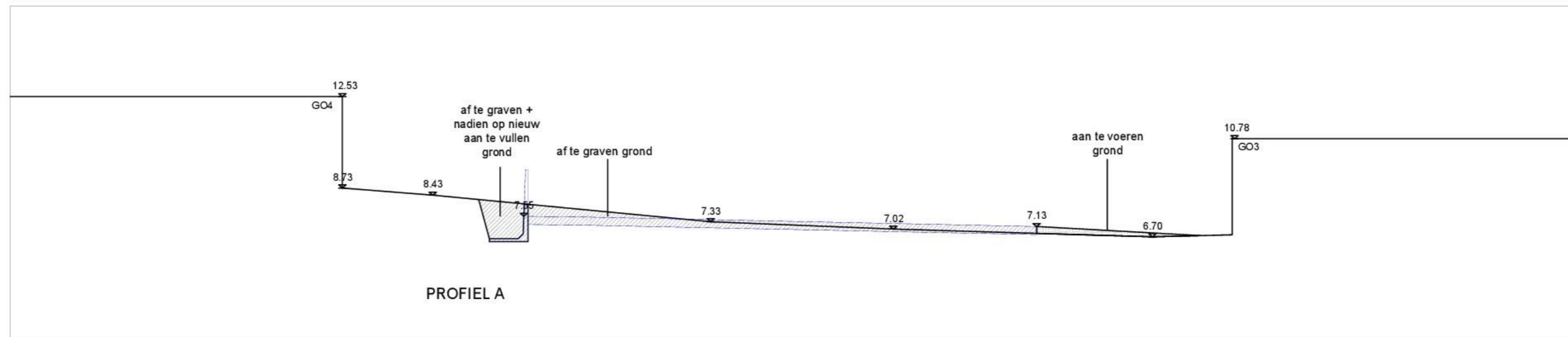
Digitaal aangemaakt 14/10/2016

1:527 © GO!

Legende

- Projectgebied
- speelplaats: dikte 24cm
(0,10 m ontzoden + 0,20 m
teelaarde verwijderen)
= 58,82m³
- funderingsplaat: totale d= 62cm
(0,10 m ontzoden + 0,20 m
teelaarde verwijderen)
= 25,45m³
- keermuur:
=13,84m³
- uitgraving talud achter keermuur
(0,10 m ontzoden + 0,20 m
teelaarde verwijderen)
=74,23m³
- funderingssleuven:
0,80 x 0,50 x lengte
=32,99m³
- betonplint:
=0,72m³
- regenwaterput 20 000L
=27 m³
- sceptische put 3 000L
=9 m³
- Aan te vullen grond
=178,98+...m³

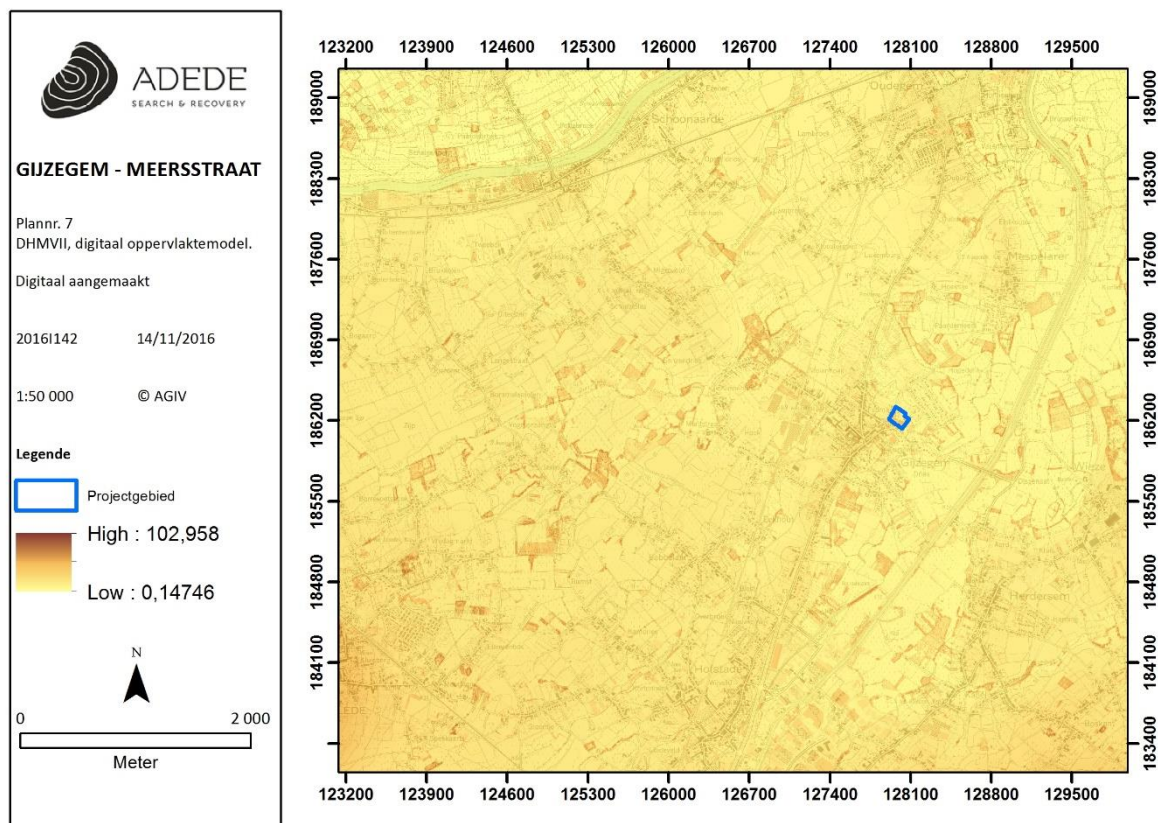

OPDRACHTGEVER Go! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap	ARCHITECT Architectenbureau BARO Architectuur bvba Visserij 84 B-9000 Gent	PROJECT FREINETSCHOOL DE SPEELPLANEET GIJZEGEM	PLAN Grondverzet - profielen	DATUM 19.02.2016 SCHAAL 1:500	FASE BA NUMMER
--	--	--	--	--	------------------------------------

3 Assessmentrapport

3.1 Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied

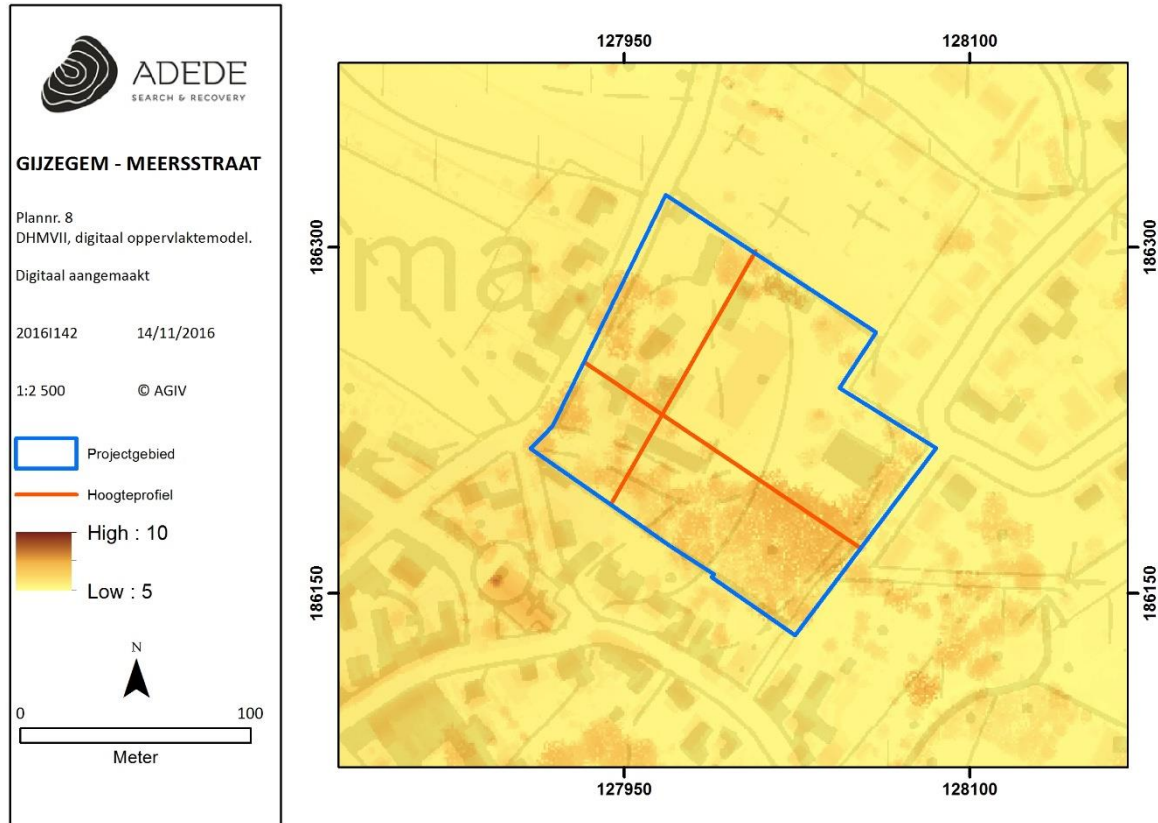
Het onderzoeksgebied is gesitueerd langs de Meersstraat te Gijzegem (Oost-Vlaanderen). De site bevindt zich tussen Aalst en Dendermonde en ligt ten westen van de Dender. De Dendervallei is een zuidelijke uitloper van de Vlaamse Vallei en kan worden opgesplitst in een noordelijk en een zuidelijk gebied, met als scheidingspunt Aalst. De stad Aalst is de op één na grootste stad in de provincie Oost-Vlaanderen en ligt ten zuiden van de Schelde. Het reliëf in de omgeving van Aalst stijgt vaak boven het peil van 10m TAW uit. Het gebied wordt gekenmerkt door een reeks parallel lopende zuidwest-noordoost gerichte heuvels, waartussen er door de verschillende Molenbeken valleien worden uitgeschuurd. Het hoogste punt bevindt zich ten westen van Aalst, in Sint-Lievens-Houtem op zo'n 80m TAW. Het reliëf is sterk versneden en geaccidenteerd ten gevolge van de quartaire erosie¹.

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied op DHMVII, digitaal oppervlaktemodel 1m.

¹ Haecon, G. De Moor, *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart, Kaartblad 22 Gent, Brussel, 2000,5.*

Op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen II is te zien dat het onderzoeksgebied gelegen is op een hoogte van ongeveer 8,9m TAW², op een uitloper van het westelijk laagterras van de Dendervallei en op de overgang naar het laaggelegen stroomgebied van de Dender³.

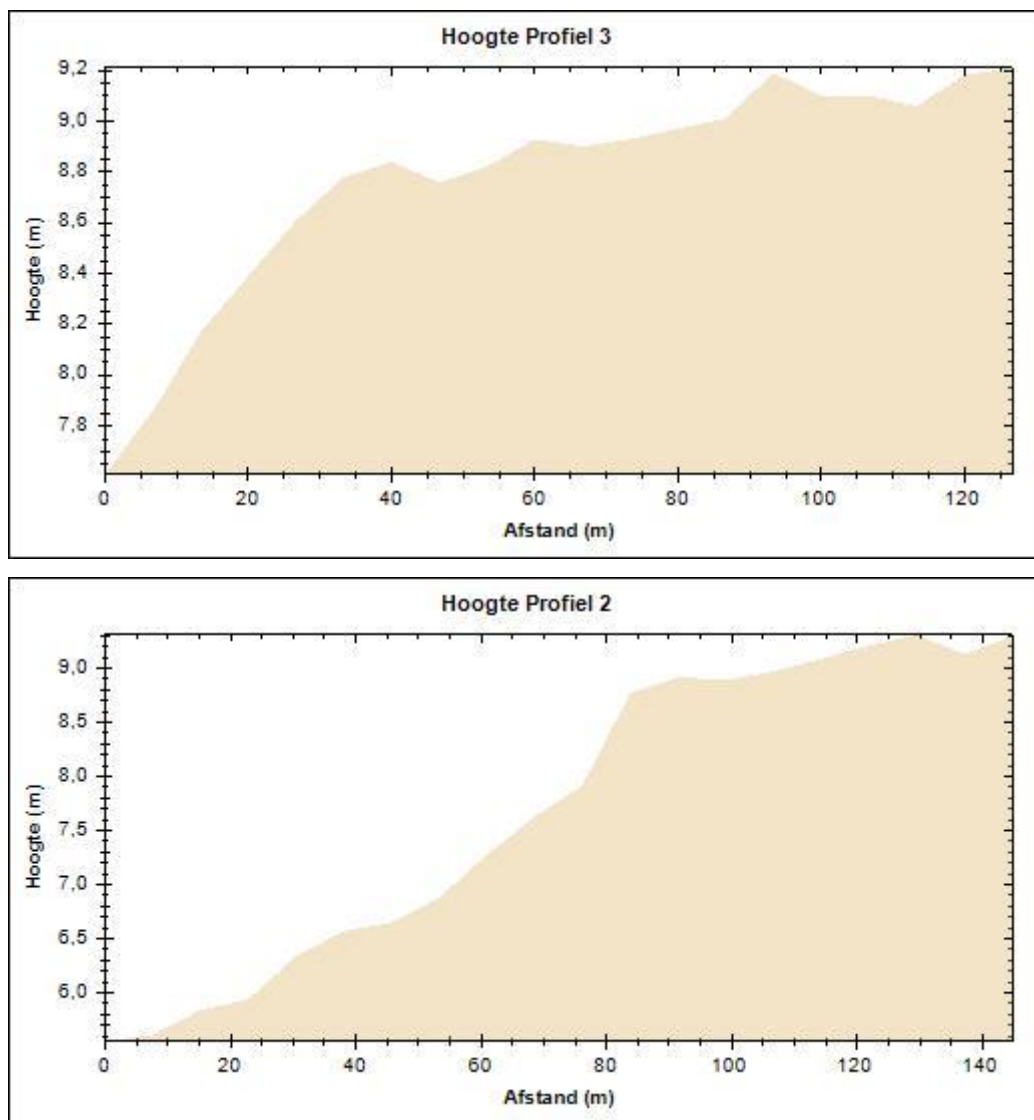

Figuur 2. Situering van het onderzoeksgebied op DHMVII, digitaal oppervlaktemodel 1m.

De ligging van het onderzoeksgebied op de overgang van twee terreingesteldheden wordt ook zichtbaar op het hoogteprofiel: het plangebied heeft een verval van ongeveer 3 meter.

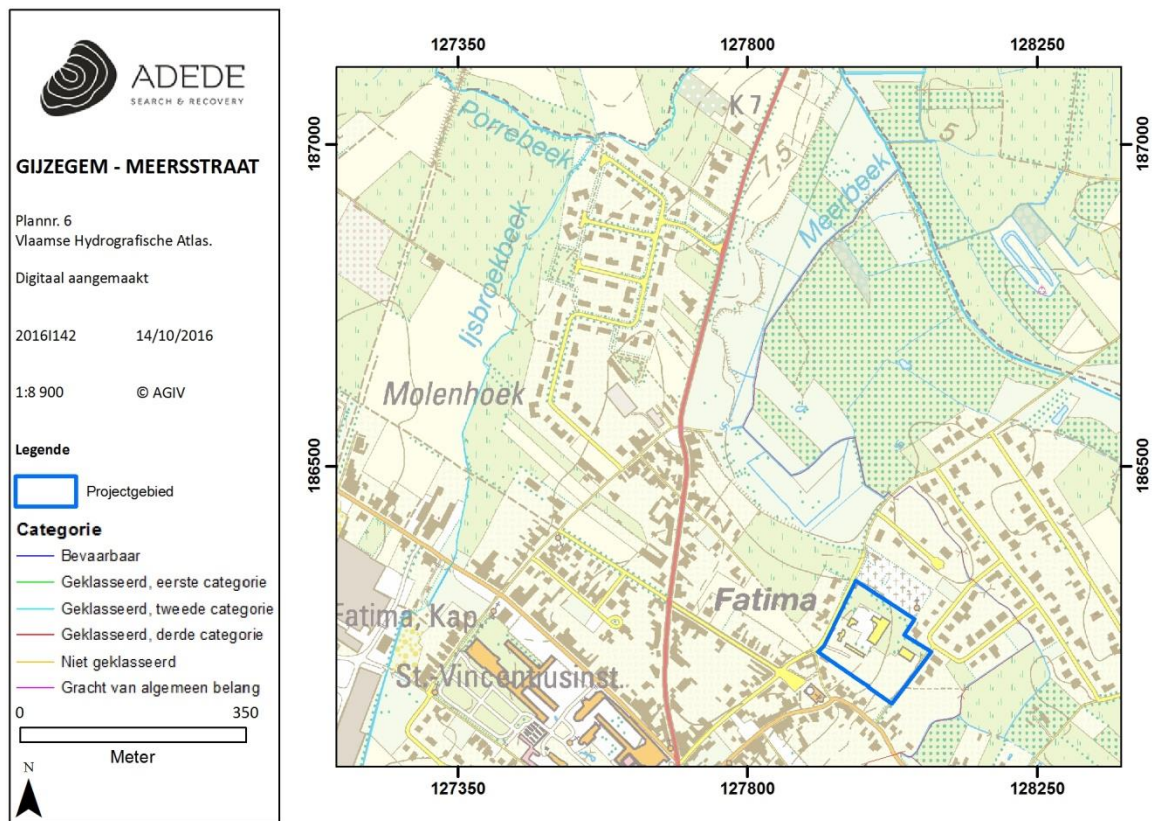
² www.geopunt.be

³ Haecon, G. De Moor, *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart, Kaartblad 22 Gent, Brussel, 2000, 9.*

Figuur 3. Hoogteprofiel van noordoost naar zuidwest (boven) en van zuidoost naar noordwest (onder).

Het noordwestelijk deel van het projectgebied ligt duidelijk een stuk lager wat verklaard kan worden door de overgang naar de lageregelegen beekvallei die doorkruist wordt door meerdere beken. In het noorden betreft het dan de Meerbeek (een beek van derde categorie), verder in het westen ligt de Ijsbroekbeek (een beek van tweede categorie).

Figuur 4. Situering van het onderzoeksgebied op de Vlaamse Hydrografische Atlas.

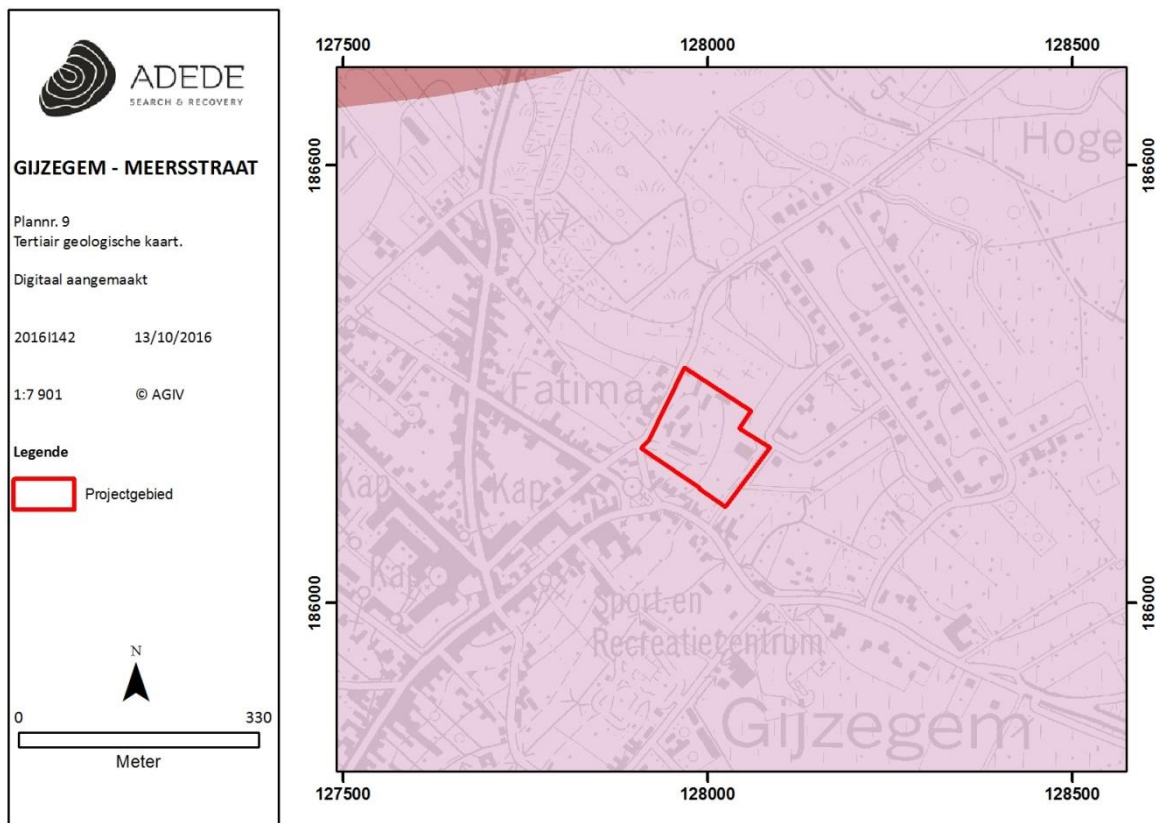
3.2 Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied

3.2.1 Tertiair geologisch

Op de tertiair geologische kaart van België bevindt het onderzoeksgebied zich volledig binnen het Lid van Egem⁴. Dit Lid van Egem maakt deel uit van de mariene lithostratigrafische eenheid, de formatie van Tielt. Deze bestaat over het algemeen uit zeer-fijnzandige grove silt, die naar boven toe overgaat in zeer fijn zand. Het Lid van Egem (lichtroze) is het bovenste lid in deze formatie, naar onder toe is het Lid van Kortemark te vinden⁵.

⁴ www.geopunt.be

⁵ P. Jacobs, M. De Ceukelaire, W. De Breuck & G. De Moor, *Toelichtingen bij de Geologische kaart van België – Vlaams Gewest: Kaartblad 22 Gent, Brussel, 1996, p. 28.*

Figuur 5. Situering van het onderzoeksgebied op de tertiair geologische kaart.

Het Lid van Egem bestaat uit glimmer- en glauconiethoudend zeer fijn zand, waarin kleilagen en ook lagen nummulietenkalksteen voorkomen. De dikte van het Lid bedraagt ongeveer 20m en het kan verder onderverdeeld worden op basis van de verandering in lithologische kenmerken. Verschillende lagen worden als volgt gedefinieerd:

- Laag Yd6: fijn zand met glauconiet en schelpen, tot 10m dik
- Laag Yd5: stijve klei tot zandhoudende klei, tot 3m dik
- Laag Yd4b: zandsteenlaag van ongeveer 0,5m dikte
- Yd4a: fijn zand met glauconiet en schelpen (Nummulieten), 10 tot 15m dik
- Laag Yd3: laag van 1 à 2m dikke stijve klei
- Laag Yd2: zeer dicht gepakt fijn zand met glauconiet, zeer hoge conusweerstand, tot 5 m dik
- Laag Yd1c: afwisseling van dunne stijve kleilaagjes en fijnzandhoudende laagjes, tot 5 m dik

Naar het zuiden toe, richting de locatie van het onderzoeksgebied, begint het Lid van Egem geleidelijk over te gaan in een kleiiger facies. Het onderscheidt zich door een meer uitgesproken kleiig karakter en door de aanwezigheid van verschillende zandsteenbanken. Dit pakket kan ook onderverdeeld

worden in 3 lagen: onderaan een heterogeen kleihoudend pakket zand, centraal een meer kleihoudend deel en bovenaan vooral een homogene kleihoudende zandlaag⁶.

3.2.2 Quartair geologisch

De quartair geologische kaart geeft aan dat het onderzoeksgebied zich bevindt binnen een grensgebied waarbij er in het noordwestelijk deel van het onderzoeksgebied geen holocene en/of tardiglaciale afzettingen bovenop de pleistocene sequentie voorkomen en in het zuidoostelijk deel wel holocene en/of tardiglaciale afzettingen bovenop de pleistocene sequentie voorkomen.

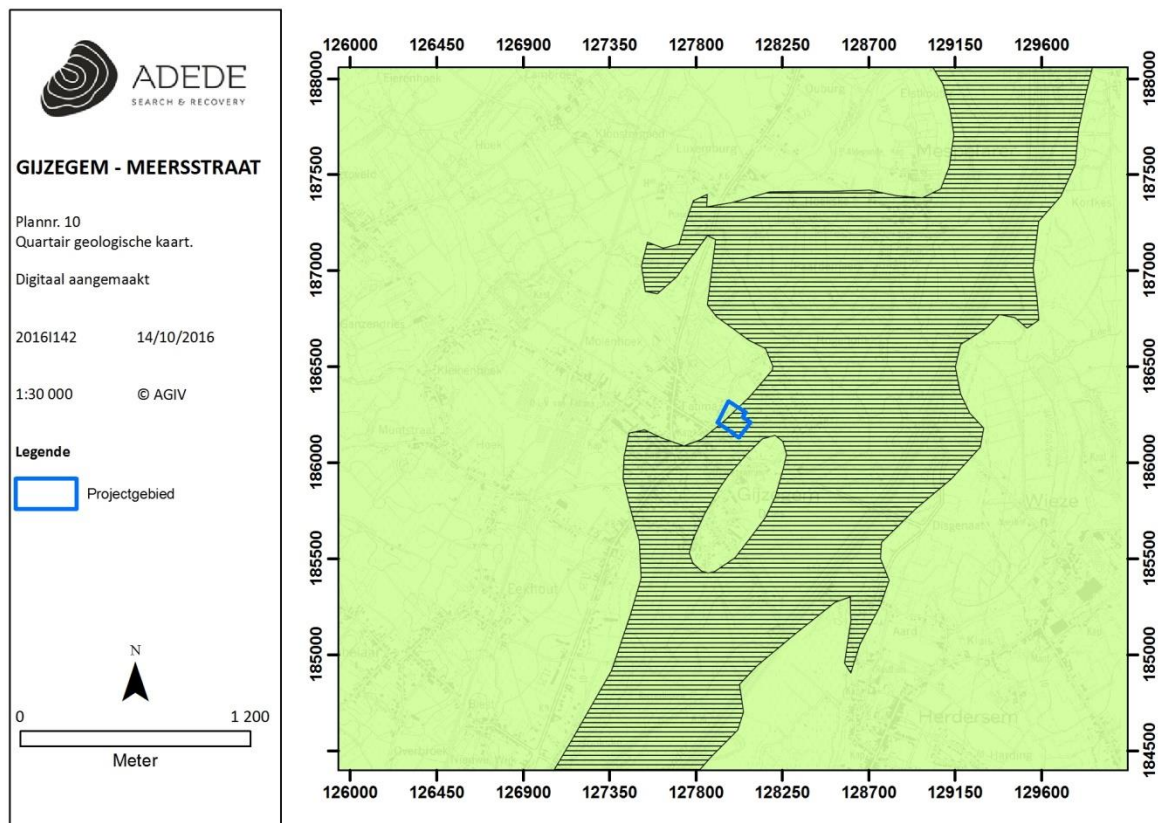
In het noordwestelijk deel (groen) van het onderzoeksgebied bestaat de pleistocene sequentie uit eolische afzettingen (zand tot silt) van het laat-pleistocene weichseliaan, mogelijk vroeg-holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen, silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen. Er komen quartaire hellingsafzettingen voor en fluviatiele afzettingen van het laat-pleistocene weichseliaan⁷.

In het zuidoostelijk deel (gearceerd) van het onderzoeksgebied komen fluviatiele afzettingen (organochemisch en perimarien inclus) voor, holoceen en mogelijk tardiglaciaal. Ook zijn er eolische afzettingen (zand tot silt) van het laat-pleistocene weichseliaan en mogelijk vroeg-holoceen. Er komt zand tot zandleem voor in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen en silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen. Verder komen er quartaire hellingsafzettingen voor en fluviatiele afzettingen van het laat-pleistocene weichseliaan⁸.

⁶ P. Jacobs, M. De Ceukelaire, W. De Breuck & G. De Moor, *Toelichtingen bij de Geologische kaart van België – Vlaams Gewest: Kaartblad 22 Gent, Brussel, 1996, p. 28.*

⁷ www.geopunt.be

⁸ www.geopunt.be

Figuur 6. Situering van het onderzoeksgebied op de quartair geologische kaart.

3.2.3 Bodem

3.2.3.1 Bodemtype

Volgens de bodemtypekaart van België is het onderzoeksgebied grotendeels gelegen op door antropogene invloed sterk vergraven gronden (eenheid OT, gearceerd). De aanduiding van deze gronden houdt vermoedelijk verband met de kadastrale indeling zoals weergegeven op de Poppkaarten en kan mogelijks in verband gebracht worden met het gebruik van deze percelen voor een bepaald type teelt of andere activiteit. Aan de randen van het plangebied komen nog andere eenheden voor, te weten de eenheid LdB (beige) aan de zuidoostkant en de eenheid Lca (oranje) aan de noordwestkant. Vervolgens is er nog een ongekarteerd deel aan de zuidwestzijde omdat dit binnen bebouwd gebied (OB, gestippeld) ligt.

- De eenheid LdB betreft een matig natte zandleembodem met textuur B of structuur B horizont. De waterhuishouding van deze groep matig gleyige zandleemgronden heeft enige beperkingen. Ze zijn te nat in de winter en blijven lang fris in de lente. Een onderliggend zandig substraat oefent een zekere drainerende werking uit. Het omgekeerde doet zich voor bij het

voorkomen van een klei- of klei-zandsubstraat. De bodems waarbij het tertiair nagenoeg dagzoomt hebben een zeer wisselvallige waterhuishouding: te nat in de winter en te verdrogend in de nazomer.

- De eenheid Lca betreft een matig droge zandleembodem met textuur B horizont. De Ap rust op een E horizont (ongeveer 40cm dik) of rechtstreek op de textuur B. De textuur B is aangereikt met klei en sesquioxiden. Het is een bruin zwaar zandleem. In vele gevallen komt een substraat voor op wisselende diepte. Roestverschijnselen beginnen tussen 80 en 120cm. Normaal hebben deze gronden geen watergebrek noch wateroverlast. De substraatgronden zijn in het voorjaar koud en laat te bewerken en kunnen in de zomer bij aanhoudende droogte aan watergebrek lijden⁹.

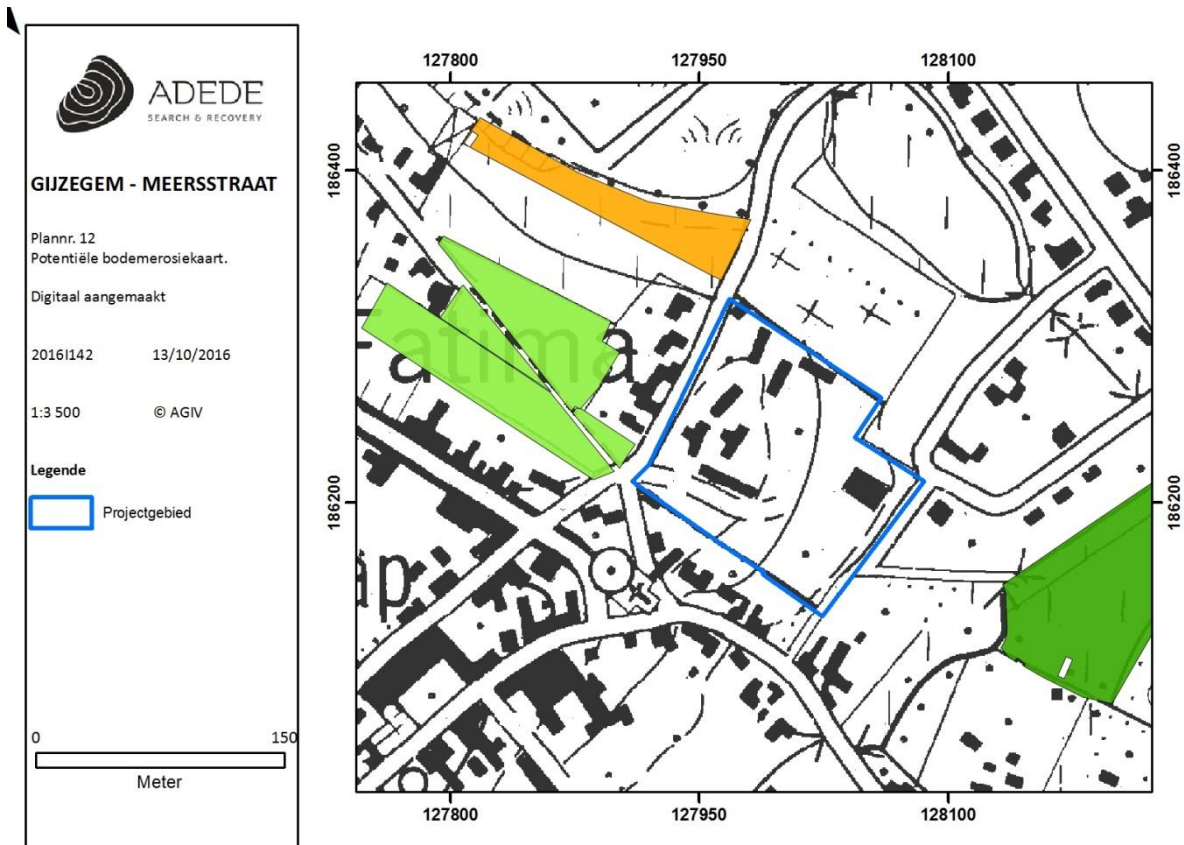

Figuur 7. Situering van het onderzoeksgebied op de bodemtypekaart.

⁹ www.Geopunt.be

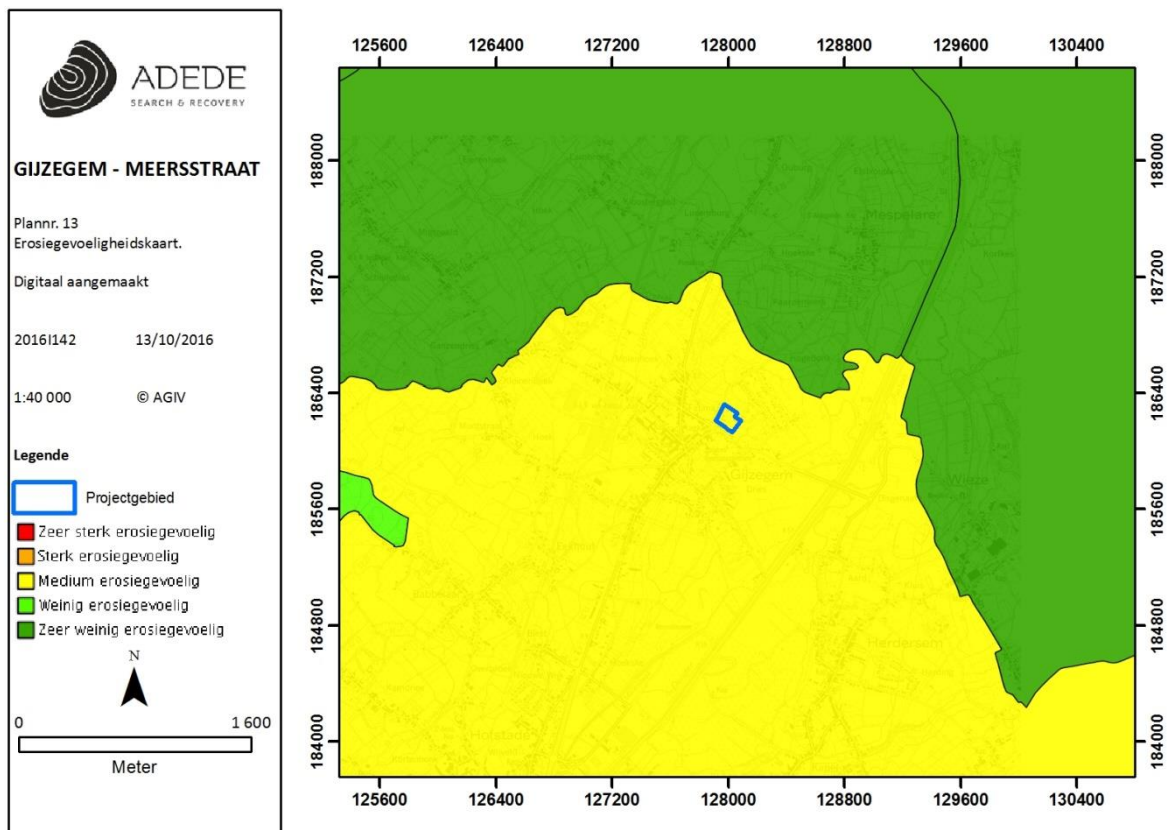
3.2.3.2 Potentiële bodemerosie

Op de potentiële bodemerosiekaart per perceel (2016) staat het onderzoeksgebied niet gekarteerd. Er kan dus geen informatie worden meegegeven omtrent de potentiële bodemerosie binnen het projectgebied.

Figuur 8. Situering van het onderzoeksgebied op de potentiële bodemerosiekaart.

De erosiegevoeligheidskaart van de Vlaamse gemeenten duidt het gebied rond Aalst aan als medium erosiegevoelig.

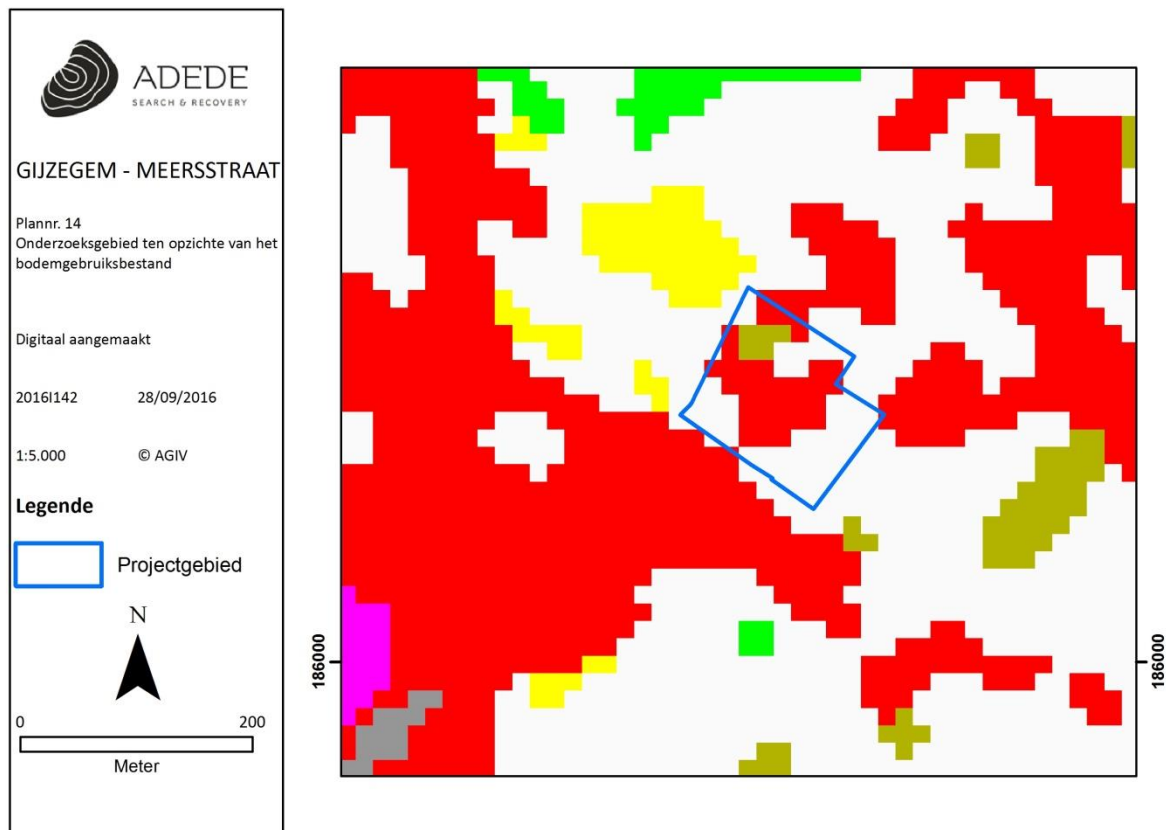

Figuur 9. Situering van het onderzoeksgebied op de erosiegevoeligheidskaart van de Vlaamse gemeenten.

3.2.3.3 Bodemgebruiksbestand

Het bodemgebruiksbestand (opname 2001) geeft aan dat het onderzoeksgebied in drie zones gelegen is.

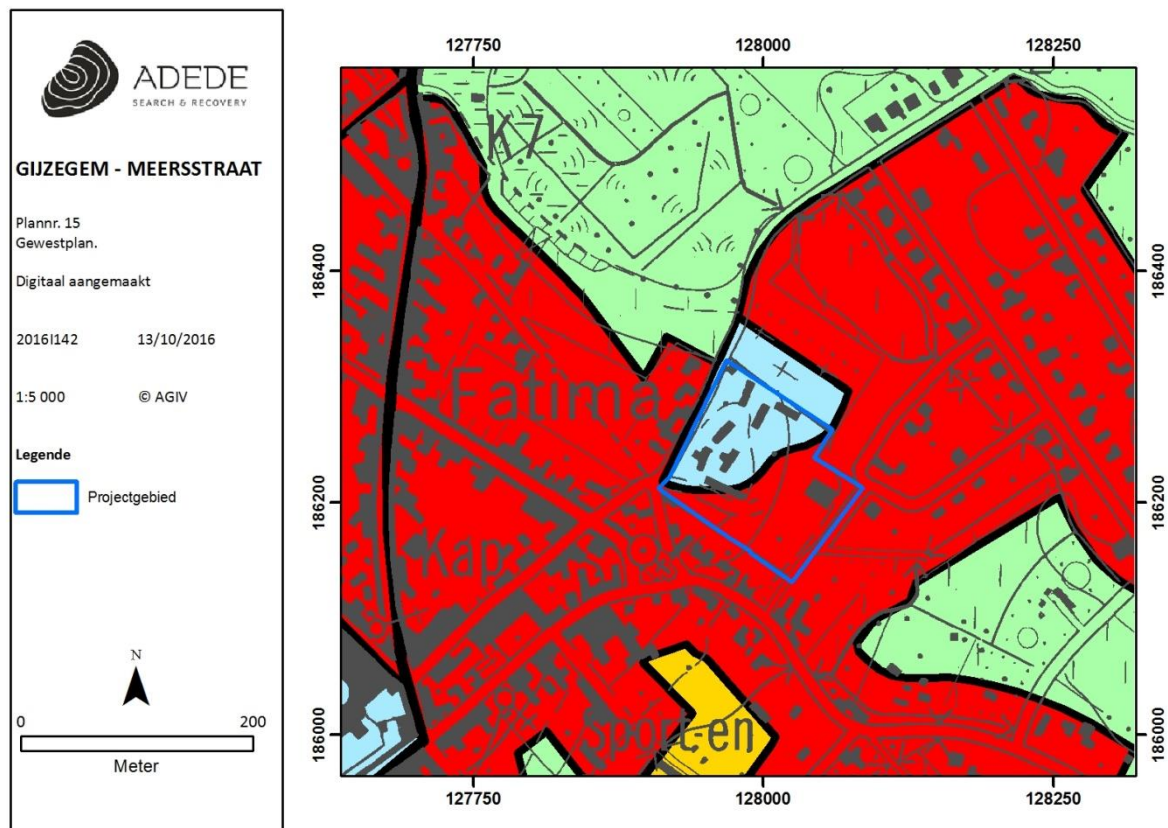
- De eerste zone is 'alluviaal weiland' (bruin). Dit is een bodem die voornamelijk met gras bedekt is en die gelegen is in het overstromingsgebied van een rivier.
- De tweede zone bevindt zich onder de noemer 'akkerbouw' (wit). Deze bodem wordt gebruikt in een soort van rotatiesysteem waarbij jaarlijks gewassen worden geoogst, inclusief braakland.
- De derde zone bestaat uit 'andere bebouwing' (rood). Hierbij wordt het grootste deel van het gebied bedekt door structuren zoals gebouwen, wegen en artificiële oppervlakten met groene oppervlakten en open bodem, tussen 30% en 80% is verhard.

Figuur 10. Situering van het onderzoeksgebied op de kaart van het bodemgebruiksbestand.

3.2.3.4 Gewestplan

Op het gewestplan staat het onderzoeksgebied aangegeven als woongebied (rood) en als gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut (blauw).

Figuur 11. Situering van het onderzoeksgebied op het gewestplan.

3.3 Historische situering van het onderzoeksgebied

3.3.1 Algemene historische situering

Het gebied tussen de Schelde en de Dender was reeds in de Gallo-Romeinse periode bewoond en deels ontgonnen¹⁰. Het toponiem van Gijzegem is afkomstig uit het Frankische tijdperk. Gijzegem verwijst naar bewoning van het gebied door de 'lieden van Giso of Gijs'. Gijzegem zelf wordt voor het eerst vermeld in een akte uit 1167 en wel als 'Gisengem'. Toponiemen deels bestaande uit *-ingaheim* of *-hem* wijzen eveneens op nederzettingen uit die tijd. Dit geldt voor onder andere Baardegem, Oudegem, Gijzegem, Erembodegem, etc¹¹.

In de hoge en late middeleeuwen behoorde de horigheid Gijzegem toe aan de heren van Oudenaarde, meer bepaald aan Richilde de Mortague¹². Dit was niet uitzonderlijk aangezien diezelfde heren de

¹⁰ L. Van Damme, *Het bebouwde landschap. Karakterisering en vergelijking van functionele en morfologische verstedelijking van Aalst en Dendermonde, onuitgegeven licentiaatsverhandeling UGent, 2010, p. 11. Promotor: Prof. Dr. V. Van Eetvelde.*

¹¹ J. De Brouwer, "Demografische evolutie van het Land van Aalst 1570-1800", in: *Collection Histoire Pro Civitate*, 18, 1968, p. 25.

¹² M. Servais, *Armorial des provinces et des communes de Belgique, Crédit Communal de Belgique, Brussel, 1955, p. 633.*

voogdij bezaten over verschillende horigheden in het Land van Aalst. De heren van Gijzegem en Mespelaere bouwden eerder al een slot op het grondgebied van Gijzegem dat in 1209 voor het eerst in de bronnen vermeld werd. Deze vermelding betrof het overmaken van het leengoed van het slot door Richilde van Mortague aan haar zoon Arnoud van Mortague¹³. Aan het begin van de 15de eeuw zou de heerlijkheid onder controle van de heer van Leeuwegem komen, die het reeds in 1421 doorverkocht aan de familie Godevaerts uit Aalst. Rond 1450 werd de heerlijkheid van Gijzegem in twee verdeeld. De afzonderlijke delen vormden sindsdien samen de ‘overheerlijkheid Gijzegem’ en maakten beiden deel uit van het grafelijke leenhof van Aalst. Zo hadden ze hun eigen baljuw en meier en huisvestten ze een gemeenschappelijke vierschaar¹⁴. Het gebied werd verdeeld onder de familie Godevaerts en de familie Boccaert¹⁵. In de loop van de 17de eeuw werd het dorp geplunderd door Hollandse troepen. Lodewijk XIV maakte het eerder vermelde laatmiddeleeuwse slot met de grond gelijk toen zijn legers aan het einde van de 17de eeuw de Zuidelijke Nederlanden binnenvielen. In 1664 werd de ‘overheerlijkheid Gijzegem’ door Karel IV van Spanje, die eveneens graaf van Vlaanderen was, verkocht aan de schepenen van Antwerpen, Jan Goubau. Zijn nakomelingen zouden tot het einde van de 18de eeuw de voogdij over de vruchtbare landbouwgronden van Gijzegem bezitten onder de naam ‘le Candèle’.

Eén van de laatste telgen van deze adellijke familie, baron Charles Pierre le Candèle de Gyseghem, huwde in 1799 met de dochter van een Milanese graaf, Elisabeth de Robiano. De diepgelovige barones stichtte in 1818 de Zusters van Sint-Vincentius a Paulo in Gijzegem. Hun eerste wapenfeit was het oprichten van een spinschool voor arme kinderen in de dorpskern, het ‘Spinhuys’. Naast het aanleren van spinnen kregen de kinderen ook les in godsdienst, lezen, schrijven en rekenen. Om de kosten te kunnen recupereren begonnen de zusters ook kinderen uit rijkere milieus te aanvaarden in de scholen. Het aantal zusters in de congregatie van de ‘Dienstmaagden der Armen’ nam in de loop van de 19de eeuw aan een hoog tempo toe. De uitbreiding van het klooster in Gijzegem ging gepaard met het oprichten van kleinere bijhuizen in België. In 1877 werd in Gijzegem een normaalschool opgericht samen met de 43 bijhuizen; over heel België kwam het aantal zusters op 600 te staan.

De overblijfselen van het kasteel van Gijzegem, waar barones Elisabeth de Robiano met haar gezin woonde, werden in 1954 met de grond gelijk gemaakt en moesten plaats ruimen voor een nieuwe villawoning. Gijzegem fuseerde in 1977 met de stad Aalst en het verloor daarbij zijn titel als zelfstandige gemeente. In het noorden van het dorp werden in de loop van de jaren ’80 enkele nieuwe woonwijken gebouwd. De bevolking van Gijzegem nam over de jaren heen met andere woorden enorm toe: tussen 1976 en 2001 groeide de bevolking van 2.608 naar 3.101¹⁶. Het klooster en de school

¹³ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/349>, geraadpleegd op 19 september 2016.

¹⁴ O. Vandeputte, *Gids voor Vlaanderen, toeristische en culturele gids voor alle steden en dorpen in Vlaanderen, Lannoo, Tielt, 2007, p. 34.*

¹⁵ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120312>, geraadpleegd op 19 september 2016.

¹⁶ NIS, *Stad Aalst.*

zouden in de loop van de 20ste eeuw blijven bestaan en tot op de dag van vandaag schrijven leerlingen zich in de basisschool en het middelbaar Sint-Vincentius Instituut in. Naast deze scholen beginnen ook andere scholen hun intrede te doen in de gemeente, waardoor Gijzegem bekend komt te staan als een bakken van onderwijs. Gijzegem wordt vandaag de dag vooral bewoond door pendelaars, de gemeente ligt namelijk tussen Dendermonde en Aalst. De grootsteden Gent en Antwerpen zijn eveneens vlot bereikbaar door pendelaars. Toeristen worden aangetrokken door Gijzegem vanwege de fietsroutes die langs de Dender werden aangelegd.

3.3.2 Historisch kaartmateriaal

Historisch kaartmateriaal vormt een belangrijke bron van informatie om te achterhalen wat het grondgebruik of de eventuele bebouwingsgeschiedenis van een gebied was. Voor stedelijke omgevingen zijn reeds bruikbare stadsgezichten en kaarten voorhanden vanaf de 16de eeuw. Voor het onderzoeksgebied zelf zijn echter pas relevante kaarten voorhanden uit de vroege 18de eeuw. Vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten.

3.3.2.1 *Cartes des Pays-Bas, Fricx (1712)*

Eugène-Henri Fricx (1644-1730) was de grondlegger van een belangrijke dynastie van 18de -eeuwse drukkers in Brussel. Hij werd in 1689 tot *Imprimeur de sa Majesté* benoemd door de privé-raad van de Spaanse koning. Zijn bekendste kaarten zijn de *Cartes des Pays-Bas* uit 1712. Dit is een atlas in twee delen, met een geheel van topografische kaarten van de Nederlanden en een bundel van de stadsplannen opgemaakt tijdens belegeringen en veldslagen. De atlas werd aangemaakt als illustratie waarom Fricx het koninklijk privilege voor het drukken van de officiële regeringsdocumenten moest behouden. De privé-raad verleende hem uiteindelijk dit privilege voor zijn hele leven¹⁷.

Op onderstaand detail uit de kaarten der Nederlanden van Fricx is duidelijk te zien dat enkel stadskernen, wegen en belangrijke bouwwerken zoals kerken, kastelen, etc. werden weergegeven. Het ontbreken van bebouwing op deze kaart betekent dus niet per definitie dat er geen gebouwen stonden: burgerlijke architectuur kreeg op deze kaarten immers zeer weinig aandacht. De onnauwkeurigheid van de Fricx-kaarten maakt het moeilijk om deze correct te georefereren, waardoor het onderzoeksgebied ter hoogte van Bellegem komt te liggen. De juiste ligging van het projectgebied bevindt zich echter meer naar het noorden toe waar Gijzegem staat aangeduid als 'Ghijsegem' op de kaart. Ten noordoosten van Gijzegem bevindt zich een lagergelegen moerasgebied aan de oever van de Dender. Naar het zuidwesten toe bevinden zich de bossen rond Lede.

¹⁷ http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpl163204_nl.html, geraadpleegd op 19 september 2016.

GIJZEGEM - MEERSSTRAAT

Plannr. 16

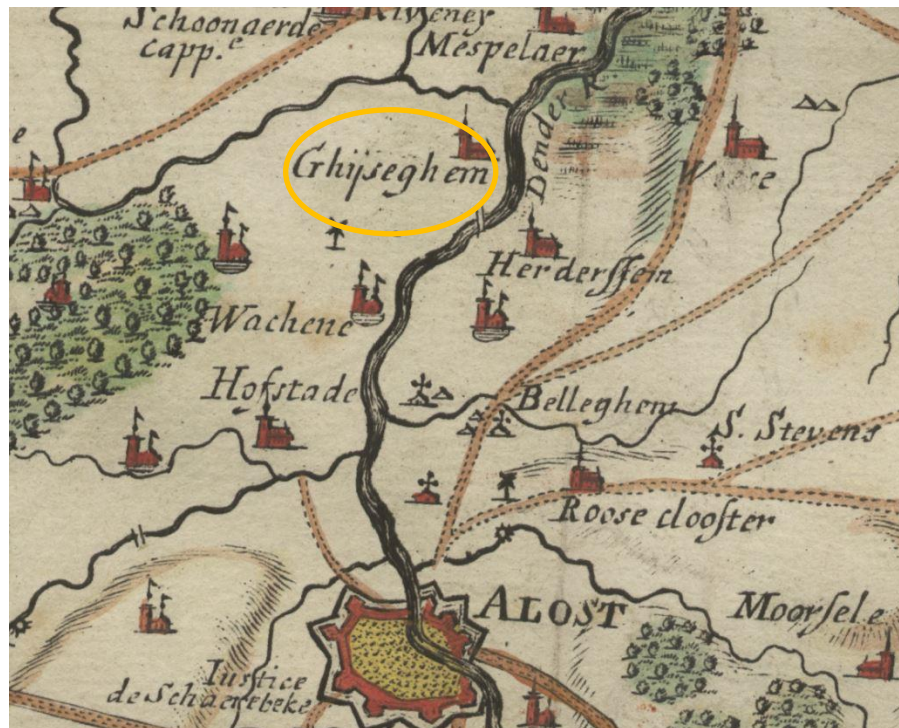
Fricx-kaart.

Analoog aangemaakt

14/10/2016

2016I142

© AGIV

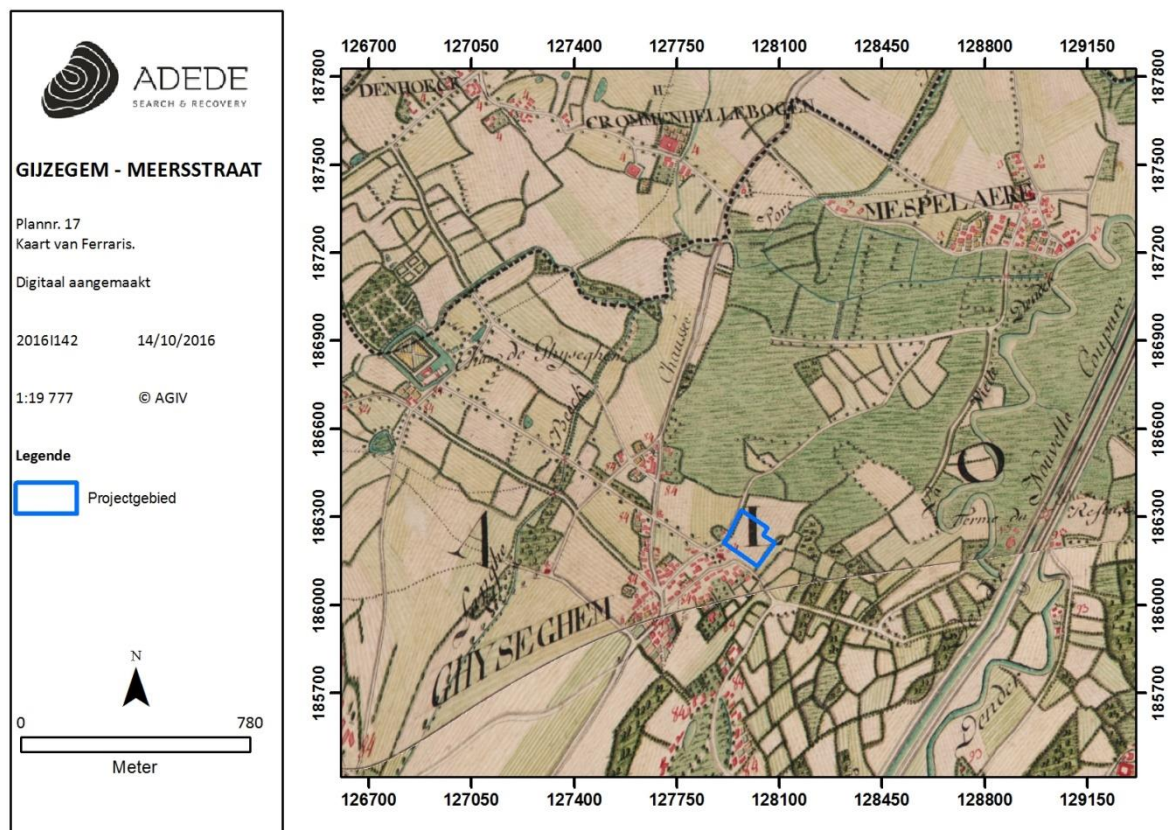
Figuur 12. Situering van het onderzoeksgebied op de Fricx-kaart.

3.3.2.2 Militaire Ferraris-kaarten (1771-1778)

In opdracht van Keizerin Maria-Theresia en Keizer Jozef II werden de Oostenrijkse Nederlanden voor het eerst grootschalig en systematisch topografisch gekarteerd. 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten werden geklasseerd volgens bundels en vergezeld van een beschrijvende tekst. Dit alles gebeurde onder leiding van generaal Joseph-Jean-François Graaf de Ferraris (1726-1814). Het resultaat was een Kabinetskaart in drie exemplaren. Het exemplaar, bestemd voor de Oostenrijkse gouverneur Karel van Lotharingen, is heden in bezit van de Koninklijke Bibliotheek Albert I te Brussel. De andere exemplaren bevinden zich in het Rijksarchief in Den Haag en het *Kriegsarchiv* te Wenen¹⁸. Op onderstaand fragment uit de Ferraris-kaarten wordt het onderzoeksgebied (rode omlijning) aangegeven als akkerland, omgeven door hagen. Aan de overzijde van de weg is er een kleine hoeve gelegen. Voorts wordt de dorpskern van Gijzegem (hier: Ghyseghem) afgebeeld, bestaande uit enkele tientallen huizen. Ten noorden van het onderzoeksgebied zijn grote oppervlaktes weiland zichtbaar waardoor de oude meanderende Dender stroomt. Het nieuwe kanaal is zichtbaar op dit fragment en staat aangeduid als 'la Nouvelle Coupure', een sluis is eveneens te zien ter hoogte van een hoeve. Ten noordwesten van het onderzoeksgebied bevindt zich op 1,2 km ten noordwesten het Kasteel van

¹⁸ http://www.ngi.be/Common/ferraris_nl.pdf

Gijzegem, geflankeerd door een rechthoekige omgrachting en een park achteraan. Een laan (huidige Neerhoflaan, vroeger Kasteeldreef) geflankeerd door bomen loopt van het kasteel naar de direct (ongeveer 100m) ten zuidwesten van het plangebied gelegen parochiekerk Sint Martinus. Het huidige kerkgebouw dateert uit 1772, de voorganger uit de 14de eeuw¹⁹. Halverwege tussen het kasteel en het onderzoeksgebied is nog een klein gehucht met windmolen afgebeeld.

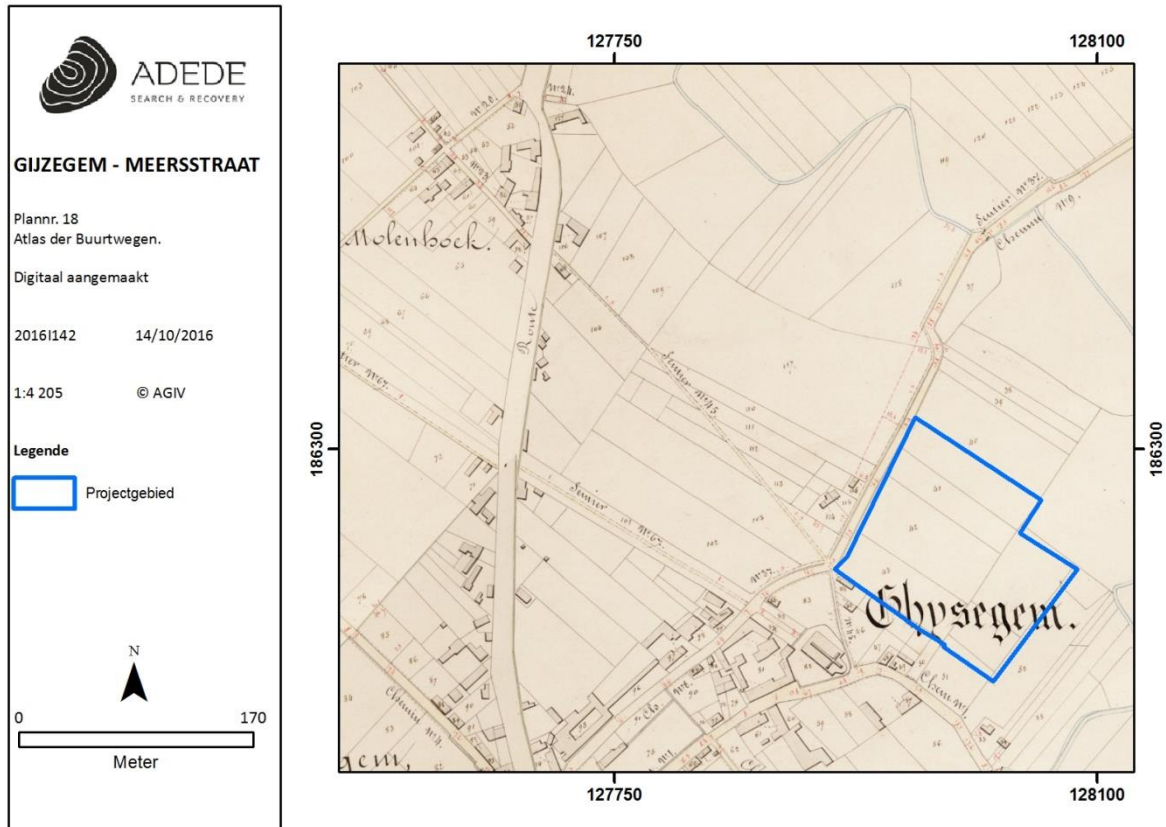
Figuur 13. Situering van het onderzoeksgebied op de kaart van Ferraris.

3.3.2.3 *Atlas der Buurtwegen (1841) & Cartes Topographiques de la Belgique (1846-1854)*

De situatie van het onderzoeksgebied op de *Atlas der Buurtwegen* uit 1841 en op de *Cartes Topographiques de la Belgique* van Vandermaelen uit 1846-1854 verschilt nauwelijks van elkaar, noch van de situatie op de Ferraris-kaart. Op de *Atlas der Buurtwegen* is te zien dat de eengemaakte akker van weleer nu opgedeeld is in verschillende percelen in de vorm van stroken. Binnen het onderzoeksgebied is nog steeds geen bebouwing aan te treffen. Ten noordwesten van het onderzoeksgebied heeft de plaats waar de windmolen reeds ten tijde van de Ferraris-kaart stond nu

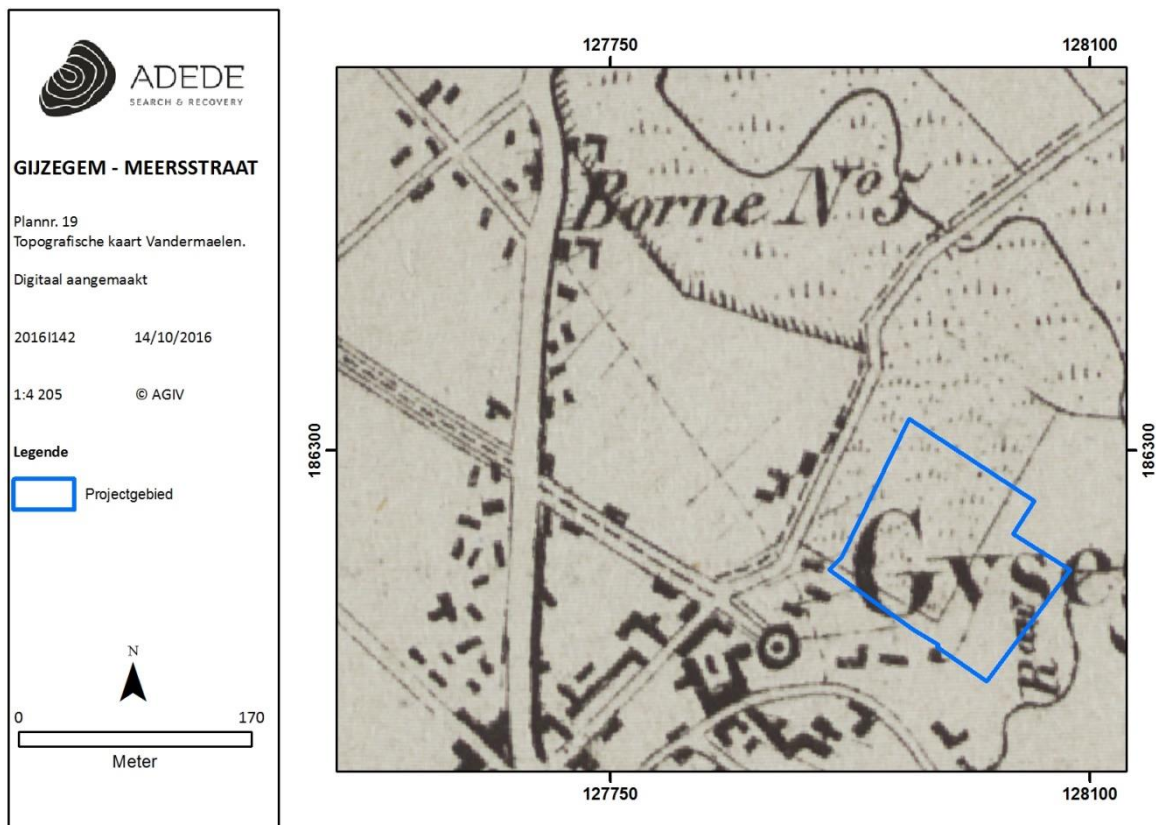
¹⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Parochiekerk Sint-Martinus, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/353> (geraadpleegd op 10 oktober 2016).

de naam 'Molenhoek' gekregen. Het dorpscentrum van Gijzegem (aangeduid als Ghysegem) is slechts gering uitgebreid tijdens het laatste kwart van de 18de eeuw en de eerste vier decennia van de 19de eeuw.

Figuur 14. Situering van het onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen.

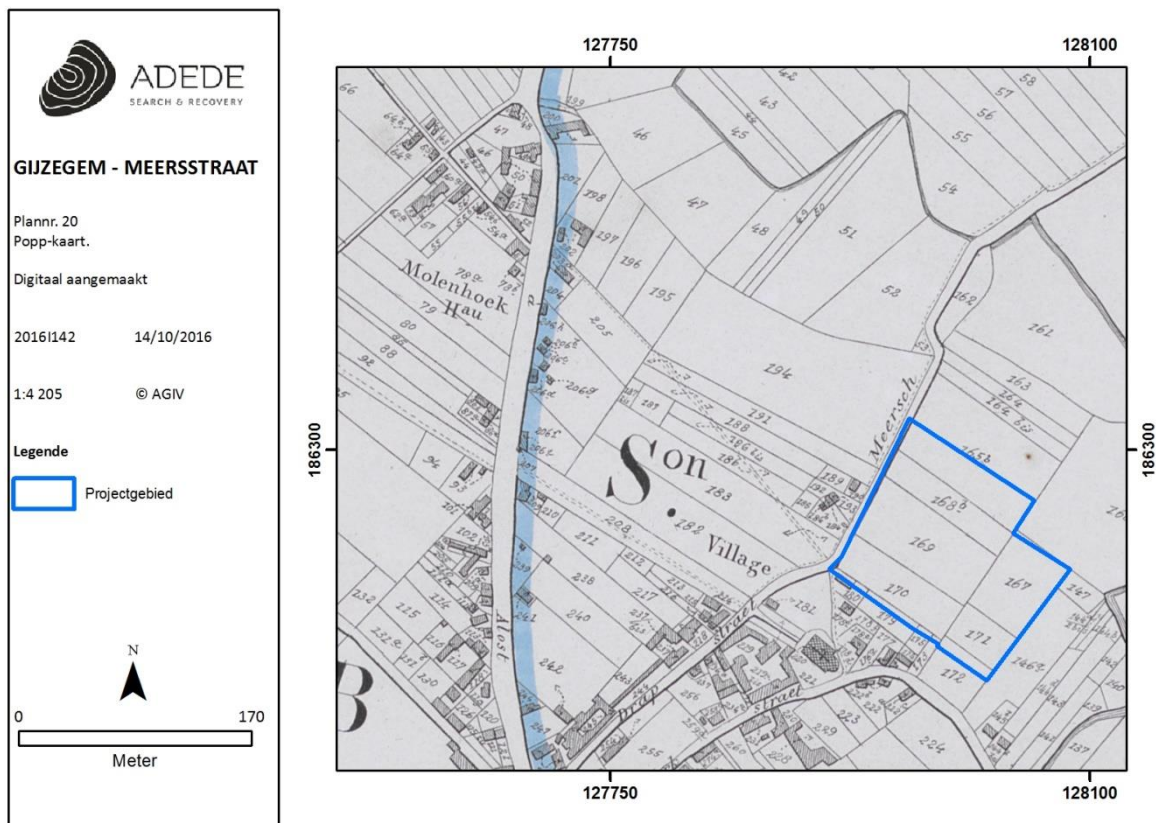
Net als op de Atlas der Buurtwegen is op de Cartes Topographiques van Vandermaelen is te zien dat de situatie rond het midden van de 19de eeuw onveranderd is gebleven. De kaart is jammer genoeg niet optimaal gegeorefereneerd waardoor het onderzoeksgebied enkele tientallen meters naar het zuidoosten is opgeschoven. De correcte ligging van het onderzoeksgebied bevindt zich net naast de Meersstraat en bevat hoofdzakelijk weiland zonder enige sporen van bebouwing.

Figuur 15. Situering van het onderzoeksgebied op de topografische kaart van Vandermaelen.

3.3.2.4 Popp-kaarten (1842-1879)

Op de Popp-kaarten wordt er een gelijkaardige situatie afgebeeld. Het onderzoeksgebied bestaat uit wei- en akkerland zonder bebouwing. In de kadastrale leggers van de gemeente Gijzegem gekoppeld aan de Popp-kaart is vastgesteld dat de gronden toebehoorden aan een brouwer en een koster met elk veel eigendommen in Gijzegem, twee zussen die een hoeve uitbaatten en tenslotte aan de Limburgse graaf Octave Charles D'oultremont de Duras.

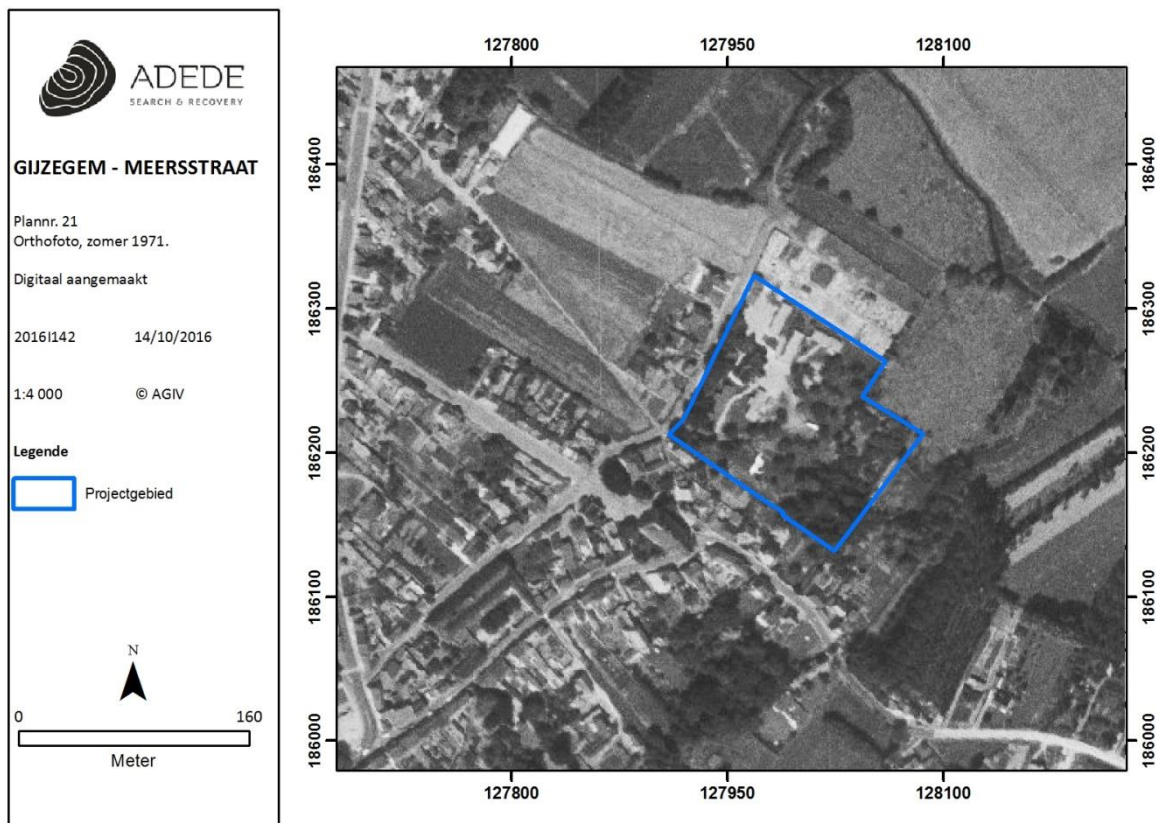

Figuur 16. Situering van het onderzoeksgebied op de kaart van Popp.

3.3.2.5 Luchtfoto's (1971; 1979-1990; 2000-2003 & 2015)

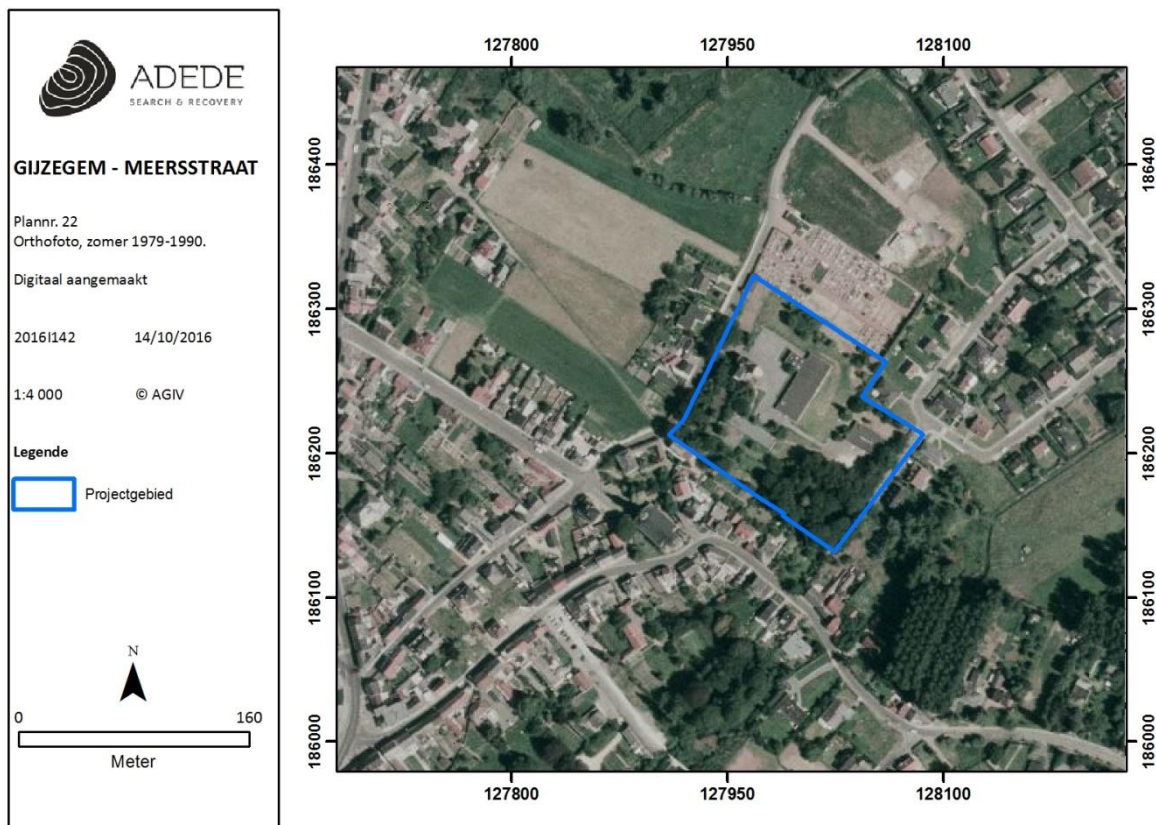
De opeenvolgende fases geven de evolutie van het onderzoeksgebied tot zijn huidige vorm duidelijk weer.

Op onderstaande luchtfoto uit 1971 valt op te merken dat er bebouwing binnen het onderzoeksgebied is verschenen. Het betreft een herenhuis, drie paviljoenen in het noorden, één paviljoen dat eerder centraal gelegen is en één paviljoen met eenzelfde grondplan aan de Meersstraat. Dit laatste betreft het te slopen paviljoen G01. De rest van het onderzoeksgebied was beplant met loofbomen en er zijn ook voetpaden op te merken die door het onderzoeksgebied lopen. Ten noorden van het onderzoeksgebied is te zien dat het kerkhof van Gijzegem reeds aangelegd was. Eveneens is zichtbaar dat de bebouwing in de dorpskern veel dichter is geworden qua densiteit.

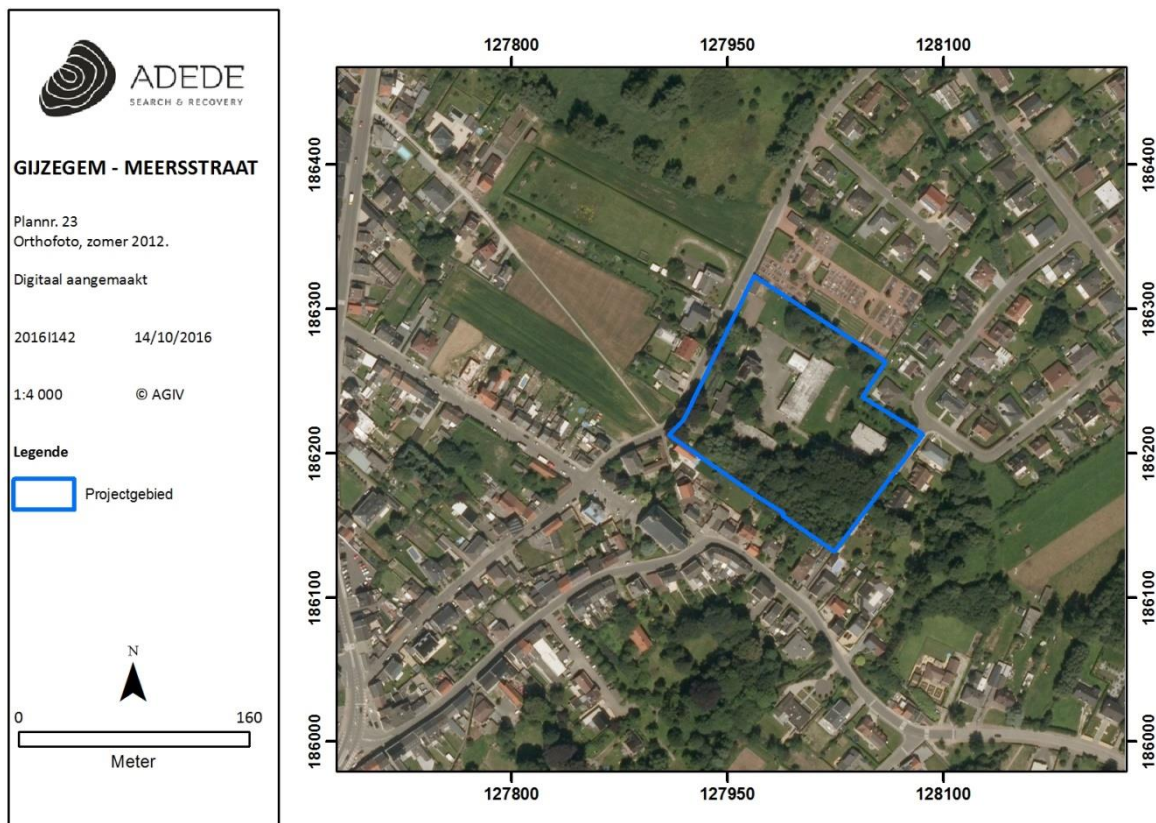
Figuur 17. Situering van het onderzoeksgebied op de orthofoto, zomer 1971.

Uit de luchtfoto's van de periode 1979 tot 1990 kan worden opgemaakt dat de drie noordelijk gelegen paviljoenen zijn gesloopt, alsmede het centraal gelegen paviljoen ten gunste van een groter centraal gebouw dat is opgetrokken binnen het onderzoeksgebied. In het zuidoosten van het plangebied is gebouw G03 zichtbaar. Eveneens valt te bemerken dat er een woonwijk is gebouwd ten noordoosten van het onderzoeksgebied. Er zijn ook enkele individuele huizen bijgekomen aan de straat die ten zuiden van het onderzoeksgebied loopt.

Figuur 18. Situering van het onderzoeksgebied op de orthofoto, zomer 1979-1990.

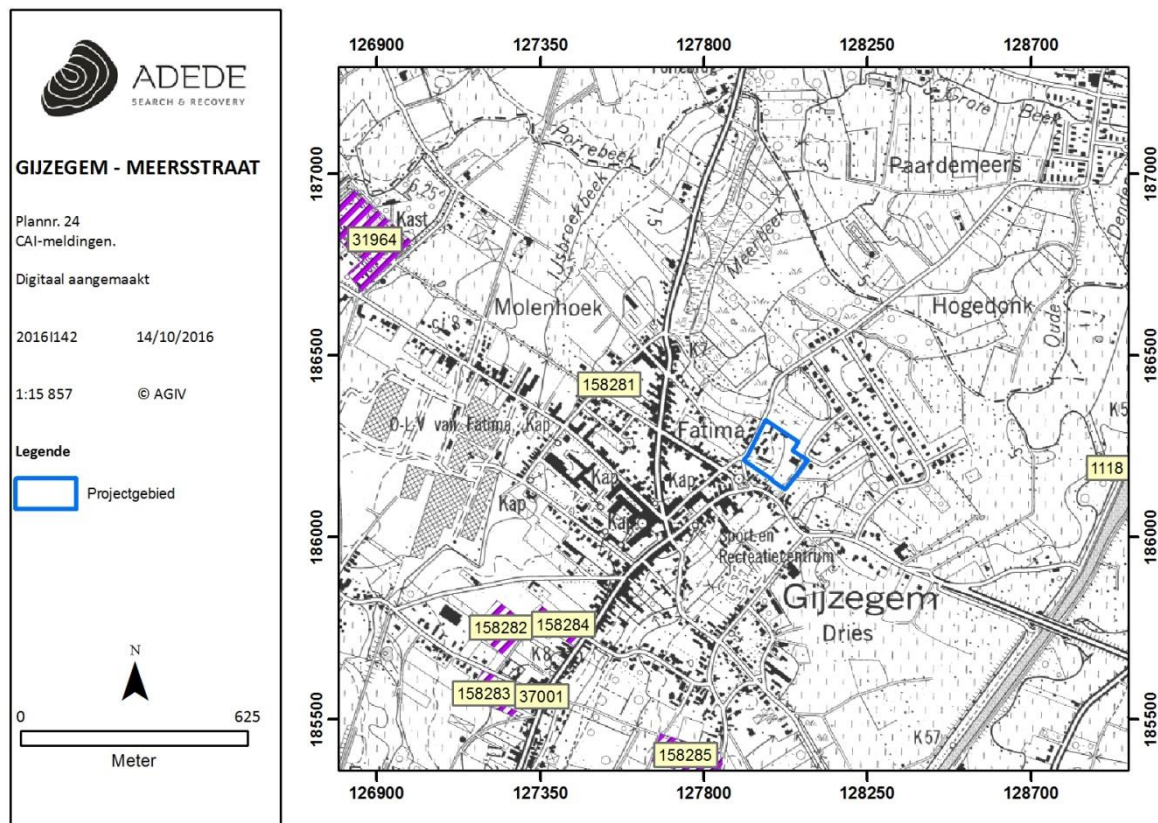
De luchtfoto uit 2012 laat geen veranderingen zien in de bebouwing en het landschap ten opzichte van de situatie op voorgaande luchtfoto.

Figuur 19. Situering van het onderzoeksgebied op de orthofoto, zomer 2012.

3.4 Archeologische situering van het projectgebied

Zoals reeds is aangegeven is er geen eerder archeologisch onderzoek uitgevoerd op de locatie van het onderzoeksgebied. De directe omgeving van de site is wel al door verschillende gerichte opgravingen en opgravingscampagnes onderzocht geweest. Deze informatie is opgenomen in de CAI en bestaat voornamelijk uit een beschrijving van de uitgevoerde opgravingen en enkele meldingen van losse vondsten. De laatstgenoemde meldingen komen voor het merendeel voort uit een vrij uitgebreide veldprospectie naar steentijdmateriaal in 1993 en 1994 in het kader van een licentiaatsverhandeling. De overige meldingen betreffen gegevens van opgravingen en meldingen op basis van historisch kaartmateriaal.

Figuur 20. Situering van het onderzoeksgebied en CAI-meldingen op de topografische kaart.

3.4.1 CAI 158281

Deze melding betreft een losse vondst uit de steentijd. De locatie ligt ongeveer 500 meter ten noorden van het plangebied. Het betreft lithisch materiaal waaronder een beschadigde cirkelkrabber en drie afslagen²⁰.

3.4.2 CAI 158284

Op de Steenweg naar Oudegem werd een afslag van lithisch materiaal uit de steentijd teruggevonden²¹. Deze locatie ligt een 750m ten zuidwesten van het plangebied.

3.4.3 CAI 158282

Op deze locatie, gelegen nabij CAI 158284 (cf. supra), werden 7 afslagen uit de steentijd aangetroffen. Twee afslagen waren verbrand²².

²⁰ <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/158281>

²¹ <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/158284>

²² <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/158282>

3.4.4 CAI 158283

Ook op deze locatie, gelegen op één kilometer van het plangebied, werden 2 afslagen ontdekt, waarvan er één gepolijst was²³.

3.4.5 CAI 158285

In 1994 heeft men op deze locatie verscheidene voorwerpen uit lithisch materiaal uit de steentijd aangetroffen. Het betreft een gepolijste afslag in mijnsilex en 9 afslagen waaronder 6 verbrande exemplaren²⁴.

3.4.6 CAI 31964

Het slot van Gijzegem was een laatmiddeleeuws slot dat voor het eerst vermeld werd in 1209. Het werd opgericht door de Heren van Gijzegem en Mespelaere. In 1648 werd het door Lodewijk XIV verwoest. Er rest enkel nog een gedempte gracht en een kleine heuvel. Ten zuiden hiervan bevond zich tot 1954 een omgracht classicistisch kasteel uit 1660/1670²⁵. Hiervan is de toegangspartij bewaard gebleven. Het kasteelgebouw dat nu aanwezig is, is een recent gebouw dat wel aan het voorgaande kasteel herinnert.

3.4.7 CAI 1118

Hier bevond zich een losstaande hoeve, namelijk de Refinckhoeve. Deze is aangeduid op de Ferrariskaart (als Ferme du Reftrix) en daarom opgenomen in de CAI. De hoeve bestond dus voor 1777²⁶. Er is nog geen archeologisch onderzoek naar verricht.

3.4.8 CAI locatie 37001

Bij het graven van een vijver op het perceel ernaast heeft men op deze locatie aan de Laaghemstraat, 1 km ten zuidwesten van het plangebied, een vondstenconcentratie van 56 scherven ijzertijdaardewerk aangetroffen in de uitgegraven grond van de vijver. De datering van het aardewerk wordt gebaseerd op het ontbreken van echte Marne-keramiekvormen. Het aardewerk bevond zich in een donkere verkleurde grond en was waarschijnlijk afkomstig uit de vulling van een kuil.

Tevens heeft men bij een op de toevalsvondst volgende noodopgraving twee brandrestengraven uit de Romeinse tijd teruggevonden. Deze werden gedateerd tussen 60 n. Chr. en het einde van de tweede

²³ <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/158283>

²⁴ <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/158285>

²⁵ <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/31964>

²⁶ <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/1118>

eeuw n. Chr.²⁷ De site ligt vrijwel op het hoogste punt tussen de Ijsbroekbeek en de Oude Denderbedding, waardoor bewoning in die perioden aannemelijk is.

3.5 Besluit

Het plangebied ligt op een helling op het westelijk laagterras van de Dender. De helling loopt af in oostelijke richting naar de Meersbeek die op een afstand van ongeveer 150m stroomt. Archeologische indicatoren uit de omgeving geven aan dat in het gebied op verschillende plaatsen steentijdafslagen zijn waargenomen bij een grote veldprospectie. Ook vindplaatsen uit de ijzertijd en Romeinse tijd kunnen aanwezig zijn gezien de melding van respectievelijk aardewerk en ook brandrestengraven op een kilometer afstand. Heel concreet zijn deze aanwijzingen echter niet en de verwachting op het voorkomen van deze resten is niet erg hoog. Het valt op dat in een ruime omgeving van het plangebied weinig archeologisch veldonderzoek is uitgevoerd.

Ten aanzien van het plangebied heeft het bureauonderzoek duidelijk gemaakt dat de bodem mogelijk ernstig verstoord is. De bodemtypekaart geeft voor een groot deel van het plangebied vrij specifiek aan dat het door menselijk ingrijpen is verstoord. Dit kan verklaren waarom het zuidelijke gedeelte van het onderzoeksgebied lager ligt. De precieze oorzaak van die verstoring is helaas niet achterhaald waardoor niet kon achterhaald worden of de noordelijke zone werd opgehoogd, of de zuidelijke zone werd afgegraven. De bouwplannen behelzen voor het centrale deel van het plangebied het afgraven van een ongeveer 35cm dikke bovenlaag en het aanleggen van verhardingen, nutsleidingen, rioleringen, putten en infiltratievoorzieningen. Centraal daarbinnen wordt tenslotte een schoolgebouw gerealiseerd waarvoor funderingssleuven worden gegraven. Een deel van de speelplaats rond het gebouw wordt verlaagd ten opzichte van het huidige maaiveld. De speelplaats wordt begrensd door een keermuur waarvoor een ondergrondse verankering wordt ingegraven. Bij deze werkzaamheden wordt nergens dieper dan 1,60m gegraven en slechts over een beperkte oppervlakte. Alleen de regenwaterput en infiltratievoorziening worden op een dieper niveau aangelegd, en ook daarvoor geldt dat de oppervlakte beperkt is.

Na de realisatie van het nieuwe schoolgebouw worden twee oude paviljoenen afgebroken. Omdat dit redelijk lichte bouwwerken zijn, wordt verwacht dat deze niet diep gefundeerd zullen zijn, met uitzondering van een wat diepere vorstrand, en dat de sloop hiervan geen noemenswaardige nieuwe bodemverstoring zal opleveren.

Met het oog op de vermelding van een mogelijke ernstige verstoring op de bodemtypekaart adviseert ADEDE bvba om in eerste instantie een landschappelijk bodemonderzoek, door middel van

²⁷ <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/37001>

grondboringen, uit te voeren om vast te stellen of de bodemopbouw inderdaad verstoord is, en tot welke diepte. Resultaat van dit booronderzoek is een uitspraak over de mogelijkheid of er al dan niet een onverstoorde bodem aanwezig is waarin archeologische waarden in situ bewaard kunnen zijn gebleven. Naar aanleiding van de resultaten van dit onderzoek dient vervolgens vastgesteld worden of er bij de werkzaamheden waarvoor de stedenbouwkundige vergunning wordt aangevraagd archeologische waarden worden bedreigd en in welke mate. Indien er plaatsen zijn waar nog een onverstoorde bodem aanwezig is en waar bijgevolg nog archeologische waarden in situ kunnen bewaard zijn, dient op deze locaties door middel van een proefsleuvenonderzoek de waarde en behoudenswaardigheid van deze mogelijk aanwezige resten te worden bepaald.

3.6 Besluit breed publiek

In de omgeving van het plangebied is vooralsnog weinig archeologisch onderzoek uitgevoerd. Er is alleen melding van een noodopgraving in de jaren '90 van de twintigste eeuw waarbij twee graven uit de Romeinse tijd en aardewerk uit de ijzertijd zijn aangetroffen. Ook is er in dezelfde periode een veldprospectie geweest met het doel steentijd-vindplaatsen in kaart te brengen. Op verschillende plaatsen rond het plangebied zijn bij die prospectie vuurstenen werktuigen en afslagen aangetroffen. De bodemtypekaart geeft voor het plangebied aan dat de bodem ter plaatse verstoord is. De aanleiding voor deze aanduiding is niet bekend.

De bouwplannen in het plangebied behelzen een heraanleg van het terrein, waarbij alleen de bovenste 35 à 60cm grond wordt vergraven. Alleen ter plaatse van funderingssleuven, een keermuur en ondergrondse regenwatervoorzieningen wordt de bodem dieper verstoord. Om te bepalen of de oppervlakkige werken en de diepere uitgravingen archeologische waarden bedreigen, stelt ADEDE bvba voor om aan de hand van een landschappelijk bodemonderzoek, door middel van grondboringen, te bepalen in hoeverre de bodemopbouw inderdaad verstoord is. Naar aanleiding van de resultaten dient de verdere strategie voor vervolgonderzoek bepaald te worden.

4 Bibliografie

Haecon, G. De Moor, Toelichting bij de Quartairgeologische kaart, Kaartblad 22 Gent, Brussel, 2000.

J. De Brouwer, "Demografische evolutie van het Land van Aalst 1570-1800", in: Collection Histoire Pro Civitate, 18, 1968.

L. Van Damme, Het bebouwde landschap. Karakterisering en vergelijking van functionele en morfologische verstedelijking van Aalst en Dendermonde, onuitgegeven licentiaatsverhandeling UGent, 2010, p. 11. Promotor: Prof. Dr. V. Van Eetvelde.

M. Servais, Armorial des provinces et des communes de Belgique, Crédit Communal de Belgique, Brussel, 1955.

O. Vandeputte, Gids voor Vlaanderen, toeristische en culturele gids voor alle steden en dorpen in Vlaanderen, Lannoo, Tielt, 2007.

P. Jacobs, M. De Ceukelaire, W. De Breuck & G. De Moor, Toelichtingen bij de Geologische kaart van België – Vlaams Gewest: Kaartblad 22 Gent, Brussel, 1996.

NIS, Stad Aalst.

Websites

www.geopunt.be

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten>

http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cplI63204_nl.html, geraadpleegd op 19 september 2016.

http://www.ngi.be/Common/ferraris_nl.pdf

Lijst van plannen

Plannr.	Beschrijving	Schaal	Wijze vervaardiging	Datum aanmaak
0001	Onderzoeksgebied op topografische kaart	1:4 000	Digitaal	28/09/2016
0002	Onderzoeksgebied op orthofoto	1:3 000	Digitaal	28/09/2016
0003	Onderzoeksgebied op kadasterkaart	1:3 000	Digitaal	28/09/2016
0004	Inplantingsplan bestaande toestand	1:524	Digitaal	14/10/2016
0005	Grondverzetsplan met geplande toestand van het onderzoeksgebied	1:527	Digitaal	14/10/2016
0006	Situering van het onderzoeksgebied op de Vlaamse Hydrografische Atlas	1:8 900	Digitaal	14/10/2016
0007	Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, digitaal oppervlaktemodeel 1m	1:50 000	Digitaal	13/10/2016
0008	Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, digitaal oppervlaktemodel 1m (detail)	1:2 500	Digitaal	13/10/2016
0009	Tertiair geologische kaart	1:7 901	Digitaal	13/10/2016
0010	Quartaair geologische kaart	1:30 000	Digitaal	14/10/2016
0011	Onderzoeksgebied op de bodemtypekaart	1:5 000	Digitaal	28/09/2016
0012	Onderzoeksgebied op de potentiële bodemerosiekaart per perceel 2016	1:3 500	Digitaal	13/10/2016
0013	Onderzoeksgebied op de erosiegevoeligheidskaart van de Vlaamse gemeenten	1:40 000	Digitaal	13/10/2016
0014	Onderzoeksgebied ten opzichte van de kaart van het bodemgebruiksbestand	1:5 000	Digitaal	28/09/2016
0015	Onderzoeksgebied op het gewestplan	1:5 000	Digitaal	13/10/2016
0016	Kaart van Fricx	-	Analoog	-
0017	Onderzoeksgebied op de Ferraris-kaart	1:19 777	Digitaal	14/10/2016
0018	Onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen	1:4 205	Digitaal	14/10/2016
0019	Onderzoeksgebied op de topografische kaart van Vandermalen	1:4 205	Digitaal	14/10/2016
0020	Onderzoeksgebied op de Popp-kaart	1:4 205	Digitaal	14/10/2016
0021	Onderzoeksgebied op orthofoto, zomer 1971	1:4 000	Digitaal	14/10/2016
0022	Onderzoeksgebied op orthofoto, zomer 1979-1990	1:4 000	Digitaal	14/10/2016
0023	Onderzoeksgebied op orthofoto, zomer 2012	1:4 000	Digitaal	14/10/2016
0024	Situering van het onderzoeksgebied en CAI meldingen op topografische kaart	1:15 857	Digitaal	14/10/2016

0029	verstoorde zones	1:600	Digitaal	14/11/2016
------	------------------	-------	----------	------------

5 Lijst van figuren

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied op DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.	- 19 -
Figuur 2. Situering van het onderzoeksgebied op DHMVII, digitaal oppervlaktemodel 1m.....	- 20 -
Figuur 3. Hoogteprofiel van noordoost naar zuidwest (boven) en van zuidoost naar noordwest (onder).	- 21 -
Figuur 4. Situering van het onderzoeksgebied op de Vlaamse Hydrografische Atlas.....	- 22 -
Figuur 5. Situering van het onderzoeksgebied op de tertiair geologische kaart.	- 23 -
Figuur 6. Situering van het onderzoeksgebied op de quartair geologische kaart.....	- 25 -
Figuur 7. Situering van het onderzoeksgebied op de bodemtypekaart.....	- 26 -
Figuur 8. Situering van het onderzoeksgebied op de potentiële bodemerosiekaart.	- 27 -
Figuur 9. Situering van het onderzoeksgebied op de erosiegevoeligheidskaart van de Vlaamse gemeenten.	- 28 -
Figuur 10. Situering van het onderzoeksgebied op de kaart van het bodemgebruiksbestand.	- 29 -
Figuur 11. Situering van het onderzoeksgebied op het gewestplan.....	- 30 -
Figuur 12. Situering van het onderzoeksgebied op de Fricx-kaart.....	- 33 -
Figuur 13. Situering van het onderzoeksgebied op de kaart van Ferraris.....	- 34 -
Figuur 14. Situering van het onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen.....	- 35 -
Figuur 15. Situering van het onderzoeksgebied op de topografische kaart van Vandermaelen.	- 36 -
Figuur 16. Situering van het onderzoeksgebied op de kaart van Popp.....	- 37 -
Figuur 17. Situering van het onderzoeksgebied op de orthofoto, zomer 1971.	- 38 -
Figuur 18. Situering van het onderzoeksgebied op de orthofoto, zomer 1979-1990.....	- 39 -
Figuur 19. Situering van het onderzoeksgebied op de orthofoto, zomer 2012.	- 40 -
Figuur 20. Situering van het onderzoeksgebied en CAI-meldingen op de topografische kaart.....	- 41 -